

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | květen 2022 | číslo 3 | ročník 31

rozhovor

Lucie Brulíková: Chemie je prostě krásná

Univerzita Palackého
v Olomouci

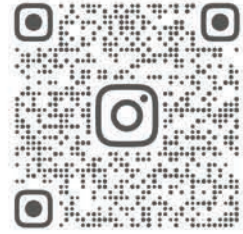
Genius loci...

upoint.upol

Zpráva

Příspěvky (243) Sledující (2 332) Sleduji (243)

UPoint

Informační centrum a obchod UP. #jsmeUP
Otevřeno pondělí - pátek 9 - 17 | Horní náměstí 12
upoint.upol.cz/eshop | eshop.upol.cz

Sledují to [paja.horova](#), [michal_safar](#), [pavelhap](#) a další (n)

PŘÍSPĚVKY

REELS

OZNAČENÍ

to se líbí [cmtf_upol](#) a 1 317 dalším [upoint.upol](#) Proplovvej studiem jako rybička! Nejen na... víc

to se líbí [lf_upol](#) a 1698 dalším [upoint.upol](#) Tenhle dres se nepřevléká, s ním totiž... víc

to se líbí [filozoficka_fakulta_up](#) a 5842 dalším [upoint.upol](#) Každý semestr v suchu, nejen... víc

to se líbí [univerzita.palackeho](#) a 9 845 dalším [upoint.upol](#) Co na srdci, to na klopě, a taky... víc

to se líbí [fzv_up](#) a 987 dalším [upoint.upol](#) Studium je jedno velké mejdlo, i když... víc

to se líbí [pf_upol](#) a 1 549 dalším [upoint.upol](#) Zapisuj, přepisuj, neopisuj! Tenhle... víc

to se líbí [ftkup](#) a 2 569 dalším [upoint.upol](#) Tyhle ponožky můžou i do sandálů, věříme... víc

to se líbí [prf_upol](#) a 3 989 dalším [upoint.upol](#) Učít se na zkoušky není žádný med, ale... víc

to se líbí [pdf_upol](#) a 5 397 dalším [upoint.upol](#) Kdo si hraje, nezlobí, pro jsme ... víc

obsah

- 2 — Talentovaný Palacký: Univerzita jako příležitost pro ty, kteří chtějí dělat víc
- 6 — Olomouc je evropským centrem pro vzácná hematologická onemocnění
- 6 — Podle studie z fakulty tělesné kultury může molekulární vodík urychlit rekonvalescenci po covidu-19
- 7 — Zpravodajství o pandemii a válce vyvolává podobné reakce publika, zjistili výzkumníci z filozofické fakulty
- 7 — Odborníci z přírodovědecké fakulty upozorňují na nebezpečnou sršeň asijskou
- 8 — Konference připomněla návštěvu císaře Karla I. v Olomouci
- 8 — Nový projekt fakulty zdravotnických věd se zaměřuje na poruchy příjmu potravy a obezitu
- 9 — Mimořádné stipendium pro nadané a aktivní studenty práv získala Veronika Vysoudilová
- 9 — Speciální pedagog v online světě jako hlavní téma konference na pedagogické fakultě
- 10 — Z Řecká do Olomouce pro nové vědecké výzvy
- 11 — Do dějin skrze prostor. Historie židovské komunity v Olomouci i na mapě
- 12 — Popularizace – Když se pro něco nadchnu, dokážu překonat sama sebe
- 13 — Portrét – Tomáš Parma: církevní historik, rytíř Božího hrobu
- 16 — Úspěchy akademiků a studentů
- 19 — Jazykové okénko
- 20 — Univerzita pro Ukrajinu
- 22 — Pevnost poznání – tréninkové středisko komunikace a popularizace vědy
- 24 — Studentská soutěž literárních talentů zná své vítěze
- 25 — Rozhovor – Lucie Brulíková: Chemie je prostě krásná
- 28 — Academia Film Olomouc: Věda na filmovém plátně
- 32 — S podporou neváhali. Studenti univerzity pomáhají v KACPU běžencům z Ukrajiny
- 33 — Zkušenost – Po kolejkách na cestě mezi válkou a životem v míru
- 35 — Absolventka – Michala Plachká: Právníčka, která se nebojí výzev
- 37 — Životní styl – Pro basket jsem dělala všechno, teď dávám přednost škole
- 38 — Zrcadlení – Ukrajina
- 39 — Věnujte se svým slabínám, radí sportovní psycholog Michal Vičar
- 40 — Odkaz – Maiales 1947 a Májová encyklopedie 1968

titulní strana – chemička Lucie Brulíková | foto: Jakub Čermák

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754 | Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 779 00 Olomouc | IČ: 61989592 | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík | Redakce: Biskupské nám. 1, Olomouc | +420 585 631 155 | zurnal@upol.cz | Tisk: Profi-tisk group Olomouc | Náklad 2 000 ks

Milé studentky, milí studenti, vážené kolegyně, vážení kolegové,

dostáváte do rukou nové číslo našeho univerzitního časopisu, v němž se vám vždy snažíme nejen shrnout události posledních měsíců, ale také nabídnout novou a snad i zajímavý pohled na témata související s naší institucí. V tuto dobu, kdy vrcholil akademický rok, by se slušelo bilancovat, jaký byl, jak tvrdě jsme pracovali a studovali, slušelo by se poděkovat za odvedenou práci a popřát všem hezké léto. To samozřejmě rád činím.

Musím ale připomenout, že náš letní semestr se běžným obdobím tohoto roku vymyká. Válka, kterou na území nezávislé Ukrajiny rozpoutalo Rusko, postavila i před naši univerzitu mnohé výzvy. Jsem nesmírně hrdý na to, že jsme od prvního okamžiku hledali cesty a způsoby, jak pomoci lidem na Ukrajině, uprchlíkům i našim zahraničním kolegům a kolegyním, studentům a studentkám, kterým barbarský útok převrátil život naruby. V tomto Žurnálu UP si můžete o některých našich aktivitách i osudech přečíst. Jejich výčet rozhodně není úplný. Univerzita Palackého stále pomáhá a pomáhat bude i nadále. Právě to je vedle vzdělávání a bádání naše důležitá role – být připraven a ochoten udělat něco navíc, když je to třeba.

A to je i druhé „neukrajinské“ téma našeho časopisu. Představuje různé osobnosti naší akademické obce, které dělají něco navíc. Svou pílí rozvíjejí své nadání. Pracují tvrdě a snaží se vyniknout ve svých oborech od vědy přes umění až po sport. Jsem velmi rád, že jim i všem dalším, kteří přijdou na naši alma mater, mohu slíbit, že Univerzita Palackého je vždy v jejich úsilí podpořít.

Martin Procházka, rektor

Talentovaný Palacký: Univerzita jako příležitost pro ty, kteří chtějí dělat víc

Máme všichni nějaký talent? Nadání nebo vlohy? Možná. Ale možná to o sobě ani nevíme, možná náš talent nikdo nerozpoznal a správnou cestou nás nenasměroval.

V dnešní turbulentní době, kdy lidé i několikrát za život změní profesi, je dobré znát své dispozice, své možnosti i slepé uličky, kudy nemá cenu jít. Být nadaný a své nadání správně rozvíjet, pracovat na něm a s ním znamená lépe se uplatnit na trhu práce. Proto se i vysoké školy snaží mezi studenty najít „talenty“, podpořit je a rozvíjet. A pokud vás zajímá, co všechno může obnášet takový Talentovaný Palacký, máte v rukou správné číslo univerzitního magazínu.

„Talent nebo potenciál lze definovat mnoha způsoby. Na Univerzitě Palackého jsme se rozhodli, že na téma talent se budeme dívat perspektivou nejen studijní úspěšnosti, ale zejména iniciativy, vize a motivace dělat něco navíc,“ vysvětluje Dita Palaščíková, která je koordinátor-

kou Nadačního fondu UP. Ten vznikl před pár lety jako svého druhu první v českém univerzitním prostředí. Jeho cíl byl a stále zůstává stejný: dávat nejen finanční podporu zajímavým vědeckým a uměleckým talentům, ale současně rozvíjet potenciál mladých lidí a učit je nové věci – třeba jak řídit vlastní projekty, jak pracovat s médii, jak popularizovat vědu. Dnes má na kontě více než pět desítek podpořených mladých lidí, z nichž už jsou mnozí absolventi, kteří úspěšně nastartovali své kariéry doma i za hranicemi.

„Mezi studenty naší univerzity je spousta aktivních lidí, kteří chtějí dělat víc než jen minimum nutné k absolvování. Naši vizí je poskytnout jim podporu a podmínky pro to, aby mohli svůj potenciál realizovat. Chtěli bychom, aby Univerzita Palackého byla univerzitou volby pro studenty, kteří ‚chtějí dělat víc‘. Proto vzniká projekt Talentovaný Palacký, který si dává za cíl zmapovat a ukotvit pod-

poru aktivních studentů na univerzitě, od náboru středoškoláků až po ty podpořené na vrcholu studia Nadačním fondem,“ nastiňuje představy školy Jan Strojil, vedoucí oddělení studentských záležitostí na UP.

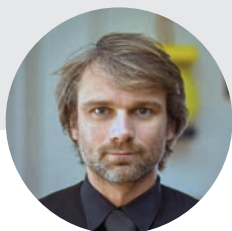
Myslet si ale, že jen talent v jakémkoli oboru stačí, je naivní. K životu i práci je potřeba mnohem víc. Především pracovitost. Právě toto slovo Dita Palaščíková i Jan Strojil zmiňují v jedné větě s talentem. A nejsou sami. O pár stránek dál si můžete přečíst rozhovor s úspěšnou vědkyní z naší přírodovědecké fakulty. Lucie Brulíková, která řídí vlastní výzkum a má i svou vědeckou skupinu, říká, že je jen velký dřič a že vlastně žádný talent nemá. Přehání. Ale jako někdo, kdo trávil i čtrnáct hodin v laboratoři a o své chemii mluví s neuvěřitelnou vášní, si tuto nadšázku může dovolit.

Takže Talentovaný Palacký je dobrý. Ale Talentovaný Pracovitý Palacký bude lepší.

anketa

Univerzita Palackého má osm fakult a jeden vysokoškolský ústav. Nabízí tak mladým lidem vzdělání v obrovském spektru možností a kombinací od přírodních věd přes filozofii, medicínu, sport, jazyky, teologii, právo až třeba po umění či pedagogiku. Je tedy dost příležitostí, kde se pedagogové mohou potkat s nadanými studenty. Zástupcům fakult a ústavu jsme proto položili otázku: **Jak se pozná talent ve vašem oboru?**

Martin Dolejš
vedoucí katedry psychologie,
filozofická fakulta

Úspěšný zájemce o studium psychologie by se měl chtít vzdělávat, pracovat na sobě, mít vnitřní motivaci pomáhat a naslouchat lidem. U psychologa, podobně jako u učitele, nejde ani tak o talent, jako o vůli rozvíjet se a pracovat na sobě. Dobrý psycholog by měl být především otevřený různým pohledům na věc, schopný aktivně naslouchat, umět nastavit a udržet hranice v profesionálním kontaktu a umět se ptát. Nezaškodí schopnost přemýšlet v souvislostech, srozumitelný verbální i psaný projev a schopnost zvládat stres, k čemuž patří i praktikování zásad duševní hygieny – což jde ale říct o více profesích.

Lenka Mazalová
garantka programu Všeobecné
ošetřovatelství, fakulta
zdravotnických věd

Odpověď je zdánlivě jednoduchá: je to člověk se dvěma základními a správně namixovanými vlastnostmi. Je prosciální – má rád lidi, baví ho s nimi a pro ně pracovat. Současně je ale schopen racionálně a kriticky uvažovat, tak aby dokázal velmi citlivě vnímat situaci, ve které se nachází jeho pacient, a tím pádem mu mohl co nejlépe pomoci. Dobrá všeobecná sestra neslibuje nemožné, ale udělá pro pacienta to, co je v rámci její kompetence možné.

Ondřej Novák
vedoucí Laboratoře růstových
regulátorů, společného
pracoviště přírodovědecké
fakulty a Ústavu experimentální
botaniky AV ČR

Talentů je jako šafránu a ani jejich opatrné „opečování“ nemusí vždy vést ke kýženému výsledku. Nestačí pouze talent, ale je nutná motivace, cílevědomost a pracovitost. A právě tyto tři jmenované faktory jsou dobře rozpoznatelné a pomáhají uchopit talenty, které stojí za to rozvíjet a podporovat.

Pavel Banáš
ředitel Vysokoškolského ústavu
CATRIN

V CATRIN se studenti a mladí vědci stávají nedílnou součástí špičkových vědeckých týmů a podílejí se po boku světově uznávaných odborníků na posouvání hranic možného v nejmodernějších oblastech vědy a výzkumu. První neklamnou známkou talentu je, že tuto příležitost neomylně vycítí a velmi cílevědomě a aktivně se doslova vrhnou do výzkumu. Definitivní potvrzení talentu přinesou ovšem až výsledky. Jsou jimi odborné publikace ve vysoce impaktovaných časopisech a jejich citační ohlasy, patentované, licencované a v praxi užívané technologie nebo úspěšnost v prestižních grantových soutěžích, včetně ERC.

Ivana Vilková
*vedoucí katedry biblických věd,
garantka programu Teologie,
cyrilometodějská teologická
fakulta*

Talent v teologii se pozná těžko. Musím uznat, že jsem se často mýlila v odhadu, kdo je/není perspektivní. Nestačí jazyková vybavenost pro práci s textovými prameny, kritické myšlení, dostatečné IQ, ba ani píle. V teologické práci by se měla v ideálním případě projevit též schopnost vcítit se do mentality různých generací/skupin, které tradovaly/tradují svou náboženskou zkušenost, při zachování nadhledu a pokory, otevřenosti pro „přesažné“. A pouze čas ukáže, zda se k tomu slibně vypadající student(ka) dopracuje, či nikoli.

Milan Kolář
*proděkan pro legislativu, vnitřní
organizaci a vnější vztahy,
lékařská fakulta*

V případě lékařské fakulty je, jako obvykle, odpověď velmi specifická a záleží, o jaký talent se jedná. Talent chirurgický, internistický, preklinický nebo ještě nějaký jiný? Pokud se jedná o obecný talent lékařský, tak ten se podle mého názoru pozná až v praxi. Je podmíněn především správnou diagnózou onemocnění, vhodným nastavením léčby a především úspěšným vyléčením pacienta. V klinické medicíně v podstatě vše směřuje k těmto cílům a míra jejich naplňování je známkou talentu.

Petra Šobáňová
*proděkanka pro vnější vztahy
a inovace, pedagogická fakulta*

Někteří lidé se zdají být rozenými učiteli, skvěle komunikují, pálí jim to, už jako malé děti si hrají s panenkami na žáky a školu a svůj talent ukazují třeba při vysvětlování látky kamarádům nebo při práci s mladšími dětmi na táboře či v kroužku. U jiných se talent vyklube až později. Jisté ale je, že jen talent nestačí. Talent samotný jen málokdy určuje, jak si člověk povede v dalším životě – a to i v tom učitelském. Důležité je na sobě pracovat a stále se učit – z nadšení pro profesi, ale hlavně abychom vše mohli předávat svým žákům. Více než talent samotný je u pedagoga důležitější přesvědčení, že nějaký talent se ukrývá v každém dítěti a že je možné jej probudit a rozvíjet.

Maxim Tomoszek
*proděkan pro bakalářské
a magisterské studijní programy,
právnícká fakulta*

Talentovaný právník se vyznačuje třemi kvalitami: 1) Umí kriticky myslet, logicky uvažovat a překonat vlastní předsudky nebo zažitě představy. 2) Má cit pro spravedlnost, umí poměřit hodnotu protichůdných zájmů nebo argumentů. 3) Umí ostatním nejen naslouchat, ale vcítit se do jejich situace, dívat se na věci z různých perspektiv.

Zbyněk Svozil
*proděkan pro studium, garant
programu Tělesná výchova
pro vzdělávání, fakulta tělesné
kultury*

Profese učitele je velmi komplexní, široký pojem zahrnující vrozené dispozice kombinované s tím, co učitel v průběhu studia a praxe získává. Učitelským talentem lze nazvat osobnost, která zvládá dané činnosti lépe, rychleji a kvalitněji než průměrně disponovaný jedinec. Za hlavní příznak učitelského talentu považují umění empatie a rozpoznání osobností studentů. K talentu učitele počítám vysokou míru kreativity, schopnosti motivovat, efektivně řídit i objektivně hodnotit.

8 fakult
1 univerzita

Olomouc je evropským centrem pro vzácná hematologická onemocnění

Týmu lékařů a vědeckých pracovníků Lékařské fakulty UP a Fakultní nemocnice Olomouc se podařilo získat status komplexního evropského centra pro diagnostiku, léčbu a výzkum vzácných hematologických onemocnění sítě EuroBloodNet. Zařazení mezi prestižní evropská zdravotnická pracoviště podtrhuje kvalitu zázemí a práce, kterou olomoučtí odborníci v této oblasti dlouhodobě odvádějí.

Do centra jsou zapojeni lékaři a vědci z Dětské a Hemato-onkologické kliniky, Ústavu biologie a Ústavu molekulární a translační medicíny. Vedoucími lékaři jsou přednostka Dětské kliniky Dagmar Pospíšilová a přednostka Hemato-onkologické kliniky Tomáš Papajík. „Je to pro nás pocta, získáváme tak evropské jméno

a prestiž. Již několik let jsme jediným českým centrem zaměřeným na vzácné anémie. V síti EuroBloodNet se naše spektrum rozšiřuje na všechny vzácné hematologické nemoci, přičemž u některých budeme zajišťovat diagnostiku zčásti pro Moravu, zčásti pro celou republiku a v případě velmi vzácných onemocnění nyní můžeme vyšetřovat i přeshraniční pacienty,“ uvedla Dagmar Pospíšilová.

„Jako jediní v České republice se zaměříme na vzácné anémie způsobené poruchou metabolismu železa a enzymopatie, což je skupina nemocí červených krvinek, které jsou způsobeny deficitem enzymů erytrocytu. Jejich diagnostika je velmi specifická. Naše klinika je také správcem Českého registru Diamondo-

vy-Blackfanovy anémie, touto anémií u nás trpí přesně 68 pacientů. Dále se věnujeme například erytrocytózám, které se oproti anémiím vyznačují nadměrným množstvím červených krvinek,“ vyjmenovala přednostka Dětské kliniky některá z vrozených vzácných onemocnění, na která se specializují.

Pro získání statusu centra sítě EuroBloodNet musela pracoviště LF UP a FNOL projít náročným auditem. Hodnotitelé posuzovali kvalifikaci a odbornou práci lékařů a vědců, diagnostické možnosti nebo vybavení laboratoří, zajímaly je i podrobné informace o nemocnici a jejích pacientech a také formální záležitosti, jako jsou certifikace využívaných přístrojů a prostor nebo ochrana práv pacientů. (vim)

Podle studie z fakulty tělesné kultury může molekulární vodík urychlit rekonvalescenci po covidu-19

Inhalace molekulárního vodíku pozitivně ovlivňuje průběh rekonvalescence u post-covidových pacientů. Ukázala to studie vědců z katedry přírodních věd v kineantropologii Fakulty tělesné kultury UP. Možnost využití vodíku v post-covidové terapii na základě objektivních dat prezentovali jako první na světě.

„Výsledky studie potvrdily naši hypotézu, že molekulární vodík může pomáhat i lidem, kteří trpí například akutním respiračním onemocněním, nikoliv jen sportovcům, u nichž je prokázán pozitivní vliv užívání vodíku na výkon a snížení únavy,“ uvedl hlavní autor studie Michal Botek, který se s kolegy vodíkem zabývá již delší dobu. Dosavadní poznatky o jeho antioxidantních, protizánětlivých, anti-apoptických a únavu snižujících vlastnostech se v době epidemie covidu-19 rozhodli zaměřit právě na toto onemocnění.

Do výzkumu bylo zapojeno na osmdesát lidí, kteří prodělali infekci s lehkým nebo středně těžkým průběhem. Prošli vstupním vyšetřením, zejména spirometrií a šestiminutovým chodeckým testem, na základě kterého byla hodnocena jejich aktuální funkční kapacita po prodělané nemoci. Následující dva týdny účastníci denně po dobu

2 × 60 minut inhalovali vodík generovaný z purifikované vody a zaznamenávali si subjektivní pocity týkající se únavy, kvality spánku, svalové bolesti a pocívané dušnosti. Poté byli opět testováni na FTK.

„Na základě randomizace byli účastníci rozděleni na vodíkovou a placebo skupinu, tedy jsme mohli skutečně velmi exaktně posoudit, jak efektivně může vodík organismus po covidu revitalizovat. Skupina, která inhalovala podle naší metodiky vodík, se v opakovaném chodeckém testu zlepšila průměrně o 64 metrů, tedy o zhruba 10 % oproti vstupnímu testu. U placebo skupiny došlo pouze k minimálnímu zlepšení, v průměru jen o 9 metrů. Tyto výsledky nás nabíjí optimismem, že lze vodík v post-akutní fázi onemocnění, jako je covid-19, využít jako jednu z možností časově efektivní terapie,“ přiblížil Michal Botek. (vim)

Zpravodajství o pandemii a válce vyvolává podobné reakce publika, zjistili výzkumníci z filozofické fakulty

Výzkumný tým katedry mediálních a kulturních studií a žurnalistiky Filozofické fakulty UP ve spolupráci s agenturou STEM/MARK zjišťoval, jaký postoj zaujmají obyvatelé ČR ke covidu-19 a vakcinaci proti němu a jak vnímají válečný konflikt na Ukrajině ve zprávách.

Výzkum rozčlenil české zpravodajské publikum do čtyř pomyslných skupin –

Nedůvěřiví, Nezúčastnění, Podporující a Obávající se. Důvěru v oficiální zdroje během pandemie, stejně jako pozitivní ohlas na formu zpravodajství o válce na Ukrajině, projevila nejpočetnější skupina Podporujících, tvořená dominantně bezdětnými lidmi s vyšším vzděláním. Naopak nižší vzdělání indikovalo nedůvěru k odborným a oficiálním zdrojům jak v souvislosti s nemocí covid-19, tak s ruskou invazí na Ukrajinu. Právě skupina Nedůvěřivých, tvořící něco málo přes pětinu zkoumané populace, většinou označila válečné zpravodajství za neobjektivní a zmatené, což vedlo k vyjádření jejich nedůvěry k mainstreamovým médiím. Znepokojení z případných důsledků válečného konfliktu se nejvíce projevilo u skupiny Obávajících se, tvořené především ženami s nižším vzděláním. Obávající se tvoří necelou třetinu zkoumané populace. Jednoznačně nejmenší podíl v populaci má

skupina Nezúčastněných (11 %) s nevyhraněným názorem na mediální pokrytí války na Ukrajině a s velmi nízkými obavami z dopadů jak koronavirové, tak ukrajinské krize. Skupinu tvoří spíše muži mladšího věku.

„Mezi vnímáním pandemie covidu-19 s jejími důsledky a válečným konfliktem na Ukrajině můžeme hledat některé spojitosti. U obou případů došlo v prvotním okamžiku k efektu, který nazýváme semknutí se kolem vlajky. Tedy že v okamžicích sdíleného pocitu ohrožení se dokážeme stmelit a být solidární. V počátku pandemie se to projevilo šitím roušek a teď obrovskou solidaritou s válečnými běženci. Vnímám zde silnou roli mediálního obrazu, který je určující pro tvorbu veřejného mínění. V demotivaci či pocitu odcizení pak mohou pomoci pozitivní případy,“ uvedl k výsledkům průzkumu sociolog z agentury STEM/MARK Jan Burianec. (map)

Odborníci z přírodovědecké fakulty upozorňují na nebezpečnou sršeň asijskou

V některých částech Evropy se v posledních letech začala šířit nebezpečná sršeň asijská, která kvůli své útočnosti a dravosti decimuje včelstva a chovatelům způsobuje velké ztráty. S agresivními asijskými sršněmi už bojují například včelaři ve Francii, Portugalsku či Španělsku. Na území Česka zatím nebyla přítomnost sršní asijských zaznamenána, jejich přezimování komplikuje chladné zimní počasí. Pozvolná změna teplot ale může v tuzemsku v následujících letech vytvořit příhodnější podmínky pro tento invazní hmyz. Upozornili na to odborníci z katedry biochemie a geoinformatiky přírodovědecké fakulty.

Původní domovinou sršně asijské je jihovýchodní Asie. Do Evropy pronikla v roce 2004, kdy byla poprvé pozorována ve Francii. V následujících letech se rozšířila do dalších zemí.

Například v Galicii bylo v roce 2020 objeveno přibližně 30 000 hnízd sršní asijských, která se místní chovatelé včel snaží průběžně likvidovat. Největší nárůst byl v Galicii pozorován mezi lety 2015 a 2017, kdy se populace sršně asijské zvýšila z 6 000 hnízd na téměř 26 000 hnízd. „Toto číslo může být navíc podhodnoceno,

protože ne každé hnízdo se daří nalézt,“ uvádí Jan Brus.

Včelaři v Galicii nebo v Portugalsku už proto nepřičítají ztráty včelstev pouze varoaze, virózám či počasí, ale za několik málo let se významným faktorem úhynu včelstev i nižší produkce medu stala právě sršeň asijská. „Nálety sršní likvidují celé včelnice čítající i několik desítek včelstev. Včelstva sice mohou do jisté míry útokům čelit, ale za cenu sníženého výnosu medu

a rozvoje včelstva,“ vysvětluje Jiří Danihlík z katedry biochemie.

I když v Česku zatím nebyly sršně asijské zaznamenány, tak ostražitost je podle odborníků na místě. Sršeň asijská byla tématem olomouckého včelařského semináře, výstupy z něj najdete na www.coloss.cz. Seminář se uskutečnil díky podpoře projektu BeeClim: Úspěšné včelaření v době klimatické změny, který je podpořen prostřednictvím Norských fondů. (cho)

8 fakult
1 univerzita

Konference připomněla návštěvu císaře Karla I. v Olomouci

Nelehký osud posledního rakouského císaře a českého krále Karla I. přiblížila konference, kterou u příležitosti 100. výročí jeho úmrtí uspořádala Cyrilometodějská teologická fakulta UP společně se Státním oblastním archivem v Praze. Vystupující představili z různých pohledů osobnost císaře, který byl papežem Janem Pavlem II. blahorečen za úsilí o mír v době první světové války. Důraz byl kladen na císařovy stopy na českém území, zejména na vazby s městem Brandýs nad Labem-Stará Boleslav.

Opomenuta nezůstala ani návštěva Olomouce coby významného vojenského města monarchie. „Karel I. navštívil Olomouc 16. prosince 1917. Dopoledne přijel

do města vlakem, byl uvítán a zúčastnil se slavnostního posvěcení kostela Panny Marie Sněžné, který prošel uměleckou obnovou. Z kostela se přesunul na radnici, následně do arcibiskupské rezidence a pak na posádkový hřbitov v Černovíře, odkud se vydal na zpáteční cestu na nádraží,“ shrnula organizátorka Jitka Jonová s tím, že podrobně o císařově pobytu v Olomouci na konferenci referoval její kolega z CMTF Tomáš Parma a Karel Podolský z Vlastivědného muzea Olomouc. V rámci jejich příspěvku si téměř stovka účastníků mohla prohlédnout i někdejší univerzitní kostel, který panovník navštívil.

Během konference se hovořilo také o císařově šlechtické politice, vztahu se Svatým stolcem nebo exilu na ostrově Madeira, kde v roce 1922 zemřel. Prostřednictvím předtočené zdravice k účastníkům promluvil vnuk Karla I. Karel Habsbursko-Lotrinský, který mimo jiné připomněl, že se dědeček vždy řídil křesťanskými zásadami a hodnotami. Závěrečnou přednášku o víře a spiritualitě Karla I. proslovil brněnský pomocný biskup Pavel Konzbul. Na ni navázala mše celebrotaná v katedrále sv. Václava olomouckým arcibiskupem Janem Graubnerem, podle kterého má Karel I. a jeho počínání co říct i současným politikům. (vim)

Nový projekt fakulty zdravotnických věd se zaměřuje na poruchy příjmu potravy a obezitu

Fakulta zdravotnických věd se podílí na mezinárodním Erasmus+ projektu Connected4Health, který se zaměřuje na poruchy příjmu potravy a obezitu u mladých lidí. Cílem je mimo jiné poskytnout vysokoškolským pedagogům a lektorům znalosti, dovednosti, metody a nástroje pro multidisciplinární uchopení těchto témat ve výuce.

Na projektu spolupracují vysoké školy a další instituce ze sedmi evropských zemí. Koordinátorem je rumunská George Emil Palade University of Medicine, Pharmacy, Science and Technology of Targu Mures, se kterou Fakulta zdravotnických věd UP spolupracovala na nedávno završeném projektu HELP2, který se zaměřil na zvýšení jazykových kompetencí zdravotníků. I na základě této zkušenosti byla FZV přizvána k aktuální spolupráci.

„Dvouletý projekt chce propojit lékařský a humanitní pohled na problematiku výživového poradenství, obezity a poruch příjmu potravy. Prvním výstupem bude příručka, která shrne kulturně-historický vývoj přístupu společnosti k těmto tématům v každé z partnerských zemí. Dále vznikne sylabus semináře, využitelný ne-

jen pro výuku ve studijních programech na vysokých školách. Nabídne informace z lékařských oborů, jako je diabetologie, obezitologie nebo endokrinologie, ale také z fyzioterapie, psychologie nebo komunikace. Třetím výstupem bude sada metodik zaměřených na efektivní péči o mladé lidi s obezitou či poruchami příjmu potravy,“ přiblížil Lukáš Merz z Ústavu společenských a humanitních věd FZV UP.

Kromě kulturně-historického přehledu za Českou republiku a testování chystaných metodik přispějí řešitelé z olomoucké fakulty ke společnému dílu zejména v oblasti psychologie a nutriční terapie. Členkou týmu je i výživová poradkyně Hana Strátecká z Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, která na FZV a Lékařské fakultě UP také přednáší. (vim)

Mimořádné stipendium pro nadané a aktivní studenty práv získala Veronika Vysoudilová

Veronika Vysoudilová, studentka 5. ročníku programu Právo a právní věda, se stala v pořadí druhou laureátkou Stipendia Petra Zoubka. Právnická fakulta jej uděluje společně s Nadačním fondem Petra Zoubka jednou ročně svým mimořádně aktivním a nadaným studentům. Laureátka získala finanční podporu 20 000 korun.

Stipendium je pojmenováno po výjimečném posluchači právnické fakulty, který těsně před dokončením studia v březnu 2019 podlehl agresivnímu nádorovému onemocnění. Rodina a přátelé Petra Zoubka krátce nato založili nadační fond a spojili síly s fakultou. „Prostřednictvím fondu chceme šířit Peťův odkaz, jeho vize a přístup k životu. Máme dva cíle, podporovat hematologické oddělení Fakultní nemocnice v Ostravě a výjimečné studenty olomouckých práv. Spolupráce s fakultou si velmi vážíme,“ uvedla Kristýna Beníčková, přítelkyně Petra Zoubka, zakladatelka nadačního fondu a absolventka PF UP.

Letos se u děkana Václava Stehlíka sešly tři žádosti o toto mimořádné stipendium. Posuzovala je komise složená ze zástupců fakulty a nadačního fondu. „Dlouze jsme debatovali, jak rozhodnout. Všichni tři kandidáti byli velmi silní. Nakonec jsme se přiklonili k Veronice Vysoudilové,“ rozhodl Maxim Tomoszek, proděkan pro bakalářské a magisterské studijní programy, který byl členem poroty. Zbylým dvěma kandidátům, Andrei Petrákové a Janu Šafařovi, pak na doporučení komise děkan udělil fakultní mimořádné stipendium. „Všichni tři studenti mají uzavřené studium a čekají je už jen státní závěrečné zkoušky. Věřím, že budou naši fakultu kvalitně reprezentovat v praxi,“ dodal Maxim Tomoszek.

Veronika Vysoudilová převzala stipendium s pokorou a vděčností. „Je pro mě nesmírnou ctí být vybrána jako jedna z těch, kteří ctí podobné hodnoty jako Peťa Zoubek,“ řekla posluchačka 5. ročníku. Získanou finanční podporu by ráda využila s roz-

vahou. „Na pro mne nejdůležitější věci, pro rodinu a začátek mé cesty advokácií.“

Stipendium udělovala právnická fakulta a Nadační fond Petra Zoubka podruhé. Vloni ho získala studentka Kateřina Dračková. (eha)

Veronika Vysoudilová je studentkou posledního ročníku programu Právo a právní věda.

Speciální pedagog v online světě jako hlavní téma konference na pedagogické fakultě

Ústav speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty UP uspořádal IX. Olomoucké speciálněpedagogické dny. V debatě se odborníci věnovali především

postavení a možnostem speciálního pedagoga v online světě.

Konferenční programová mozaika dvou denního setkání se skládala z více

než padesáti přednášek, ústních sdělení a workshopů, v nichž se účastníci zaměřili na různé formy pomáhání a podpory v online prostoru či na odrazy lockdownu ve výzkumech. S odbornými přednáškami vystoupili uznávaní odborníci David Hampton ze School of Counseling and Special Education, Klára Šeďová z Ústavu pedagogických věd FF Masarykovy univerzity či Helena Kubátová a Miroslav Dopita z katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UP. Ve druhém konferenčním dnu se prezentovali mimo jiné i studenti doktorských studijních programů, a to s výstupy své dosavadní výzkumné činnosti. Se svými kvalifikačními pracemi vystoupili i vybraní posluchači pregraduálních oborů speciální pedagogiky.

Součástí olomouckých speciálněpedagogických dnů byla i mezinárodní konference k problematice osob se speciálními potřebami a IX. Konference mladých vědeckých pracovníků. Konference se zúčastnilo více než 160 posluchačů z řad akademické i odborné veřejnosti a studentů speciálněpedagogických oborů. (map)

Z Řecka do Olomouce pro nové vědecké výzvy

Před šesti lety se Aristeidis Bakandritsos rozhodl přesídlit s celou rodinou z Řecka do Olomouce. Dnes je jednou z vědeckých opor a vedoucím skupiny Českého institutu výzkumu a pokročilých technologií (CATRIN) Univerzity Palackého a svého kroku nelituje. S každým vyřešeným problémem a dosaženým cílem zažívá se svým týmem a dalšími kolegy novou radost.

Jeho hlavním úkolem je vývoj nových materiálů nebo jejich derivátů s cílem vtisknout jim potřebné vlastnosti pro konkrétní aplikace. V CATRIN se zaměřuje především na 2D chemii grafenu a dalších nízkorozměrných materiálů, které se používají například pro skladování energie nebo jako katalyzátory při výrobě chemických látek. Jak přiznává, v jeho profesním životě lze najít hned několik důležitých milníků.

„Co se týče mé profesní kariéry, je zde několik základních kamenů, jako je dokončení doktorátu, založení laboratoře na univerzitě v Patrasu a určitě úspěšné začlenění se do výzkumného centra v Olomouci, které vedlo k podstatnému zlepšení mé kariéry,“ vypočítává. Opustit svou „komfortní zónu“ se před lety rozhodl s vyhlídkou, že bude moci řešit nové výzvy díky spolupráci se špičkovými vědci z celého světa na pracovišti, které poskytuje přístup k nejmodernějším zařízením.

Od té doby dosáhl řady pozoruhodných úspěchů. Od medaile za vědu, kterou mu udělilo Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů (RCPTM, dnes jedna ze součástí CATRIN), až po řadu článků ve špičkových časopisech včetně Nature Nanotechnology či úspěchy v mezinárodních projektech. Velmi si cení radosti a nadšení, které mu jeho práce přináší.

„Stále si vzpomínám na vzrušení, které jsem cítil, když jsem dostal dopis od redaktora časopisu, že můj první vědecký článek byl přijat k publikaci. To ve mně podnítilo touhu věnovat se výzkumu materiálů profesionálně. Jsem rád, že jsem se tak rozhodl, protože toto vzrušení je stále přítomno v každém novém vědeckém objevu. Nejvíce si cením procesu sebezdokonalování, týmového ducha směřujícího ke společným strategickým cílům a odhodlání kolegů dělat excelentní výzkum. Když se toto úsilí zúročí v publikacích v prestižních časopisech, je to jedna z největších odměn a uznání, které toto dobrodružství provázelo,“ dodává.

Publikované výsledky hodlá v budoucnu převést do praktických technologií. „Pracujeme na vývoji pokročilých materiálů důležitých pro zajištění naší energetické soběstačnosti. Díky účinným technologiím skladování energie můžeme lépe využívat udržitelné, ale nestálé zdroje, jako je slunce a vítr. Prostřednictvím katalýzy plánujeme vyrábět chemické látky z odpadů, což je cesta k ekologičtější a bezpečnější budoucnosti. Doufám, že našimi materiály a technologiemi podpoříme přechod k udržitelnější civilizaci,“ věří vědec.

Obrovskou podporu má v rodině, radost z vědy může sdílet i se svojí manželkou Eirini Ioannou, která působí v CATRIN v laboratoři elektronové mikroskopie. Oblíbili si město, děti ve věku sedm a devět let chodí do české školy. „I to nám pomohlo lépe poznat zdejší lidi a kulturu. Olomouc je nádherná, je tu spousta zeleně a krásných míst, kde si můžeme užít aktivity celá rodina. Jsem rád, že se naše děti začlenily do nového prostředí a mezi své kamarády,“ říká a na tváři mu nechybí téměř vždy přítomný úsměv. (srd)

Do dějin skrze prostor

Historie židovské komunity v Olomouci i na mapě

K dějinám Olomouce patří i historie její židovské komunity. Právě o tu se zajímá Ivana Cahová, vedoucí Centra judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových Filozofické fakulty UP. Společně se studenty a s kolegy z Muzea umění Olomouc a katedry geoinformatiky PřF UP připravila dvě specializované mapy, které – i díky využití pokročilých technologií – představují efektivní nástroj, jak se veřejnost může seznámit s výsledky výzkumu.

„Ve spolupráci s produkčním a edukačním oddělením Muzea umění Olomouc jsme nejprve vytvořili interaktivní mapu, přístupnou přes aplikaci pro chytré telefony, která provází uživatele po dějinách židovské komunity v Olomouci a zejména po jejím intelektuálním a kulturním dědictví,“ uvedla Ivana Cahová za tým věd-

ců. S kolegy z katedry geoinformatiky PřF UP poté vizualizovali základní vzorce usazování židovské komunity v jednotlivých zónách Olomouce a jejím okolí, a to od prvních lokalizovaných dokladů o přítomnosti Židů na území města až po současnost. Vznikla tak odborná mapa s názvem *Vývoj židovského osídlení Olomouce: geografická a socioekonomická struktura židovské populace v období 1180–2021*.

„Tato mapa má několik částí. Kromě sídelních vzorců sledujeme ve vedlejších mapách i to, odkud se Židé do Olomouce ve sledovaných obdobích stěhovali, jakým způsobem se vyvíjela socioekonomická struktura, národnostní, respektive kulturně jazykové rozvrstvení židovského obyvatelstva. Z mapy lze například vysledovat, jak se proměňovalo postavení židov-

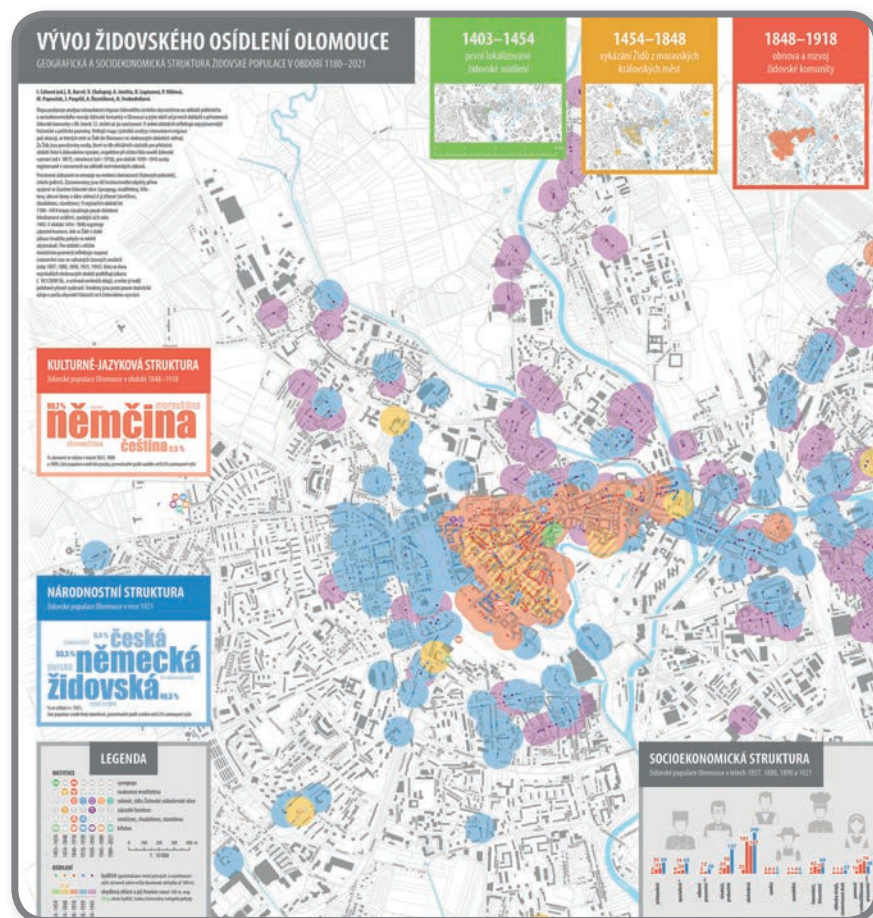

ské komunity v rámci městské společnosti, vývoj ekonomicky aktivního a neaktivního židovského obyvatelstva a také proměny zastoupení jednotlivých profesních kategorií, zejména nárůst specialistů na přelomu 19. a 20. století, ať už šlo o lékaře, právníky, průmyslníky, stavitele či architekty,“ dodala vědkyně z FF UP.

Doplnila, že v interaktivní mapě se odborníci soustředili především na zpřístupnění bohatého kulturního dědictví, které židovská komunita v Olomouci zanechala. „Chtěli jsme zviditelnit mimo jiné například soukromé rodinné vily, které si ve spolupráci s židovským architektem Jakobem Gartnerem nechali v dnešní Vídeňské ulici, tehdy nově vznikající lukrativní oblasti blízko synagogy, postavit významní olomoučtí židovští průmyslníci.“

Obě mapy mají za cíl prezentovat dosaavadní výzkum a informace zcela novým, srozumitelnějším, názornějším a především uživatelsky atraktivnějším způsobem. Získané informace mohou uživatelům pomoci interpretovat jednotlivé kapitoly dějin židovského obyvatelstva Olomouce a nejbližšího okolí a zasadit je do celkového kontextu dějin židovského osídlení na Moravě.

Na vzniku map se podílelo Centrum judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových FF UP, katedra geoinformatiky PřF UP a edukační oddělení Muzea umění Olomouc. (map)

Když se pro něco nadchnu, dokážu překonat sama sebe

Dokáže o vědecké práci se zaujetím hovořit, poskytuje zajímavé informace široké veřejnosti a pokouší se v jejich řadách vzbudit zájem o vědecké obory. To vše zvládá studentka Nina Kadášová, která se věnuje oborům Molekulární biofyzika na přírodovědecké fakultě a Všeobecnému lékařství na lékařské fakultě. Ve svém volném čase se pak snaží popularizovat vědu.

„Původně jsem zamýšlela jít na medicínu, ale protože jsem se bála, že mě nepřijmou, hledala jsem alternativní řešení. Zaujala mě Olomouc, kterou jsem se spolužáky navštívila při příležitosti Dne ote-

vřených dveří Přírodovědecké fakulty UP. A protože mě i na gymnáziu zajímala biologie, fyzika a všechny přírodovědné obory, zvolila jsem biofyziku,“ říká studentka z Martina. Po bakalářském studiu na přírodovědecké fakultě ze zvědavosti zkusila medicínu podruhé a uspěla.

K popularizaci vědy se Nina dostala náhodou. V roce 2019 před pandemií covidu-19 objevila spolek UP Crowd. „Navelek působím jako introvert, ale myslím si, že každý člověk je napůl introvert, napůl extrovert. Záleží na situaci. Když se pro něco nadchnu, dokážu překonat sama sebe.

UP Crowd je úžasný spolek popularizátorů vědy. Díky JaRonovi Tomáštkovi jsem se dostala až k mezinárodní soutěži FameLab – Talking Science a také k práci pro podcast Vědátor a články pro něj,“ říká Nina.

V rámci tohoto spolku popularizuje vědu i na školách, různých soutěžích i při rozhovorech s lidmi. „Myslím, že v této době, kdy máme přístup k různým sociálním sítím a médiím, tak člověk neví, čemu má věřit. Snažíme se proto posouvat vědu jednoduchým způsobem, aby se zabránilo různým hoaxům či nepravdivým informacím,“ dodává studentka UP Nina Kadášová.

Nina Kadášová patřila mezi deset nejlepších účastníků loňského českého finále mezinárodní soutěže FameLab – Talking Science. Soutěž má za cíl atraktivním způsobem zpřístupnit vědu veřejnosti, finalisté měli tři minuty na to, aby srozumitelně popsali svůj výzkum. Nina Kadášová byla také hostem podcastu Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého „Jak na Přírodu“, který přibližuje studium na přírodovědecké fakultě i studentské aktivity.

UP Crowd

Vědátor

text: Martin Višňa
foto: Jakub Čermák

portrét

A portrait of Tomáš Parma, a man with short brown hair and glasses, wearing a dark blue suit, a light blue shirt, and a blue tie with red polka dots. He is standing in a well-lit room with a blurred background featuring a potted plant and a framed picture on the wall. The lighting is soft, highlighting his face and suit.

Tomáš Parma

církevní historik,
rytíř Božího hrobu

Tomáš Parma (* 1971)

Církevní historik působící na Cyrilometodějské teologické fakultě UP, od roku 2015 proděkan fakulty pro zahraniční záležitosti, později pro strategii a kvalitu. Pochází z Brna, kde vystudoval obor Historie-archivnictví na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Dále studoval teologii, nejprve v průběhu pobytu v trapistickém klášteře Sept-Fons ve Francii, na CMTF UP a Papežské lateránské univerzitě v Římě. V roce 2021 byl jmenován docentem v oboru Teologie. Na CMTF UP působí od roku 2004, kdy nastoupil jako odborný asistent na katedru církevních dějin, nyní je členem katedry komunikačních studií. Odborně se zabývá dějinami církve v 16. a 17. století, zejména postavou olomouckého biskupa Františka kardinála Dietrichsteina, a také církevním právem. Ve volném čase se věnuje rodině, chodí na procházky, jezdí na kole nebo chalupařít.

Jako rytíř nenosí brnění, ani nehrozí mečem protivníkům. Naopak jej můžete běžně potkat v nenápadném saku, podle kterého byste jen těžko hádali příslušnost k nějaké skupině či organizaci. Tomáš Parma, který na cyrilometodějské teologické fakultě uvádí studenty do tajů církevních dějin, ovšem patří k představitelům Rytířského řádu Božího hrobu jeruzalémského, o kterém také napsal obsáhlou monografii nazvanou Rytíři, dámy a poutníci.

Tak komplexně se historií řádu v českých zemích, kde byl prvním doloženým členem slavný Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic, dosud nikdo nezabýval. „Ten úkol čekal asi na mě,“ usmívá se docent teologie, který od roku 2019 jako magistrální delegát činnost českých rytířů Božího hrobu vede, rozvíjí a organizuje. Posláním řádu, který má po světě na třicet tisíc členů, je podpora charitativních, kulturních a společenských aktivit a institucí katolické církve ve Svaté zemi. Česká magistrální delegace byla obnovena v roce 2015.

„Členství mi nabídl arcibiskup Jan Graubner. Bylo to v době, kdy jsem měl jakési výčitky svědomí, že jsem kabinetní historik, který sedí v archivech nebo ve své kanceláři mezi knížkami, dělá snad dobře svou práci, ale bezprostředně nepomáhá druhým. Zaměření řádu a vůbec ta podstata rytířství v ochraně potřebných mě velmi oslovily, stejně jako to, že jde o organizaci s dlouhou historií a tradicí,“ přibližuje Tomáš Parma. Jako další uchazeči prošel adaptační dobou, kdy se seznamoval se členy řádu a hodnotami, které vyznávají. Mezi rytíře byl uveden během slavnostní investitury v olomoucké katedrále sv. Václava.

Řád Tomáši Parmovi pomáhá žít jeho křesťanskou víru, ke které přimknul na prahu dospělosti. „Oproti oficiální státní ideologii konce 80. let na mě víra a náboženství působily a dodnes působí velmi solidně. Dávají orientaci v životě, vnášejí světlo, je to takový pevný bod, ke kterému se člověk může vztahovat,“ vzpomíná na dobu, kdy se připravoval na křest a také si prosadil přihlášku ke studiu oboru Historie-archivnictví na brněnské filozofické fakultě. „Rodiče chtěli, abych šel na farmacii. Zdálo se jim to praktičtější než obor kontrolovaný režimem,“ dodává s tím, že historie ho bavila už od dětství, kdy jezdil s babičkou na výlety po hradech.

Studium historie a zájem o náboženství nicméně začaly utvářet jeho zaměření na církevní dějiny. Za teologickou zkušeností se vydal do francouzského trapistického kláštera Sept-Fons. „Byla to součást mého hledání, i po té intelektuální stránce. Nasměroval mě tam jeden kněz, který mi velmi pomohl. U nás totiž tehdy kvůli přerušování vývoje za komunismu chyběla reflexe toho, čím si církev za těch 40 let prošla. A určitě hrálo roli i to, že jsem z generace lidí, která chtěla cestovat. V klášteře je velmi přísná řehole, střídá se tam studium, liturgie a modlitba s manuální prací. Myslím, že pokud by člověk naznal, že by tam strávil celý život, bude to smysluplně prožitý život. Dodnes je pro mě tato zkušenost inspirací,“ popisuje Tomáš Parma.

Na pobyt ve Francii později navázal studiem teologie na Papežské lateránské univerzitě. „Co do úrovně i do způsobu podání je studium u nás a v Římě srovnatelné. V Římě má ale student ten bonus, že je

v centru církevního dění, má spolužáky z celého světa, navíc je to historické město plné památek, čehož jsem se snažil co nejvíce využít,“ říká historik.

Právě v Římě našel Tomáš Parma, který se zaměřuje především na dějiny církve v raném novověku, svého celoživotního přítele. Nazývá tak Františka kardinála Dietrichsteina, olomouckého biskupa, kterému se věnoval v několika svých pracích. „V budově koleje pro české studenty Nepomucenum sídlí i Český historický ústav v Římě, kam jezdí historici, archeologové, literární historici a další, aby mohli bádát ve vatikánských archívech a knihovnách. Jednoho kolegu jsme požádali o přednášku o kardinálu Dietrichsteinovi. On nám vyhověl, kardinála nicméně vůbec neuchopil z náboženského hlediska. To mi přišlo škoda, protože byl vlivnou osobností své doby, nejen v čes-

kých zemích, ale měl svou roli i v papežském Římě. Začal jsem se mu tedy věnovat v rámci doktorátu a věnuji se mu stále, ještě bych o něm chtěl něco napsat,“ prozrazuje.

Uvažuje také o publikaci o roce 1777, kdy bylo olomoucké biskupství povýšeno na arcibiskupství, nebo o anglickém překladu knihy o rytířích Božího hrobu. Aktuálně se podílí s Tomášem Černušákem z Akademie věd ČR na edici korespondence jednoho z nunciů u vídeňského císařského dvora Carla Carafy. V knihovnách a zejména archívech je tedy jako doma, ostatně s úsměvem poznamenává, že hrabání ve starých papírech je jeho zvrácená záliba. „K bádání v zahraničí je třeba umět jazyky a číst stará písma a předně vědět, co chcete hledat. Ve vatikánském archívu vyžadují po badateli garanci profesora, který tam již působí, nebo historických ústavů, že je do-

tyčný na samostatné bádání připravený,“ doplňuje Tomáš Parma.

Od roku 2004 je členem akademické obce cyrilometodějské teologické fakulty a od roku 2015 i proděkanem. „Jako vedení v mnoha ohledech sklízíme plody úsilí a rozhodnutí našich předchůdců. Ať už jde třeba o stabilní důraz na výzkum nebo o zaměření na sociální práci a spolupráci s CARITAS – Vyšší odbornou školou sociální. Máme odpovědnost dělat podobná rozhodnutí, aby z nich mohli žít ti, co tu budou po nás. Stále tedy hledáme další cesty i proto, abychom udrželi teologii jako naše rodinné stříbro, které jednou předáme dál v pěkné kazetě – a možná ho bude více, než kolik jsme dostali. A čeho si na fakultě nejvíce cením? Otevřeného, rodinného klimatu a pak právě toho, že cítíme odpovědnost vůči tomu, co jsme dostali a co máme předávat dál.“

Vždycky jsem se považoval za Brňáka a dřív si dělal vtipy z Olomouce. Teď už je nedělám, přece jen jsem tu už zakořeněný, tak nemusím provokovat. A Brno mým odchodem do Olomouce zas o tolik nepřišlo, je tam spousta zajímavějších, kvalitnějších a lepších lidí, než jsem já.

Tomáš Knoz
profesor historie
Historický ústav Filozofické
fakulty Masarykovy univerzity

Tomáš Parma je jedním z mých nejúspěšnějších doktorandů. Jeho disertace o kardinálu Františkovi z Dietrichsteina v sobě zahrnuje excelentní interdisciplinární pohled historika a teologa a představuje „moravského Richelieua“ z neobvyklých úhlů. Jde o novátorské dílo, do kterého autor vložil mnohé z vlastního životního postoje, nadhledu a rozšafnosti. Tomáš Parma je zároveň přítelem, s nímž jsem se setkával ve vlastivědném kroužku gymnázia v Lerchově ulici. Coby mladý adept studia historie zde působil jako herold přinášející svým kolegům poučení o různých zákoutích genealogie a obecných i církevních dějin. Jsem rád, že mnohé z někdejšího nadšence pro historii v něm do dnes přetrvává, byť se mezitím stal slovným vědcem a univerzitním učitelem.

Petr Pořízka
katedra bohemistiky FF UP
sekretář české delegace řádu
Božího hrobu

Tomáše Parmu znám nejen jako kolegu z teologické fakulty, ale především jako člověka zodpovědného za působení české magistrální delegace našeho řádu. Funkci převzal po mém otci Jiřím Pořízkovi, který se spolu s arcibiskupem J. Graubnerem zasloužil o znovuoživení rytířského řádu Božího hrobu u nás. Tomáš je v této roli, v níž se propojuje jeho odborná činnost i osobní spiritualita, velmi aktivní. Vyzdvihnout musím především jeho mimořádnou knihu Rytíři, dámy a poutníci o dějinách a současnosti řádu Božího hrobu se zřetelem na jeho působení v českých zemích, která měla ohlas i v zahraničí. Jeho odborná erudice i neutuchající aktivita jsou pro mne inspirací, ale i zárukou, že bude pod jeho vedením činnost naší delegace úspěšná a smysluplná.

Nestor neurologie Karel Urbánek obdržel zlatou medaili České lékařské společnosti

Emeritní přednosta a dodnes aktivní člen Neurologické kliniky Lékařské fakulty UP a Fakultní nemocnice Olomouc profesor Karel Urbánek, který letos oslaví 85 let, obdržel za celoživotní práci zlatou medaili České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Ocenění převzal na Českém a slovenském neurologickém sjezdu, který se uskutečnil v Olomouci.

Neurolog Karel Šonka, který profesoru Urbánkovi medaili za předsednictvo společnosti předával, jej nazval knížetem české neurologie. „Dovolte mi poděkovat všem, kteří se na tomto mém ocenění podíleli. Ale musím se přiznat, že

se cítím jako kuchař z jídelny důstojníků RAF, který 75 let po skončení druhé světové války přijímá Řád bílého lva za chrabrost, když ti chrabřejší již zemřeli,“ řekl k ocenění Karel Urbánek. „Za svůj úspěch v životě nepovažuji to, že jsem popsal nějakého chlapce s chorobou, která dnes ani u nás není již nic zvláštního. Ale jsem skutečně hrdý na to, že pět z pracovníků, které jsem přivedl na svou kliniku, dosáhlo hodnosti profesora neurologie. Úmyslně neuvádím termín žáci, protože já jsem je nic nenaučil. Pouze jsem byl skautem, který odhalil jejich schopnosti a pili,“ dodal.

Karel Urbánek se narodil v roce 1937 ve slovenském Trenčíně, vystudoval brněnskou lékařskou fakultu. Profesionální kariéru zahájil na neurologickém oddělení v Prostějově, od roku 1966 je spjat s olomouckou neurologií, kterou v letech 1991–2004 vedl. Profiloval se nejen jako vysoce kvalifikovaný lékař a pedagog, ale také jako vynikající klinický výzkumník. Byl i dlouholetým úspěšným předsedou České neurologické společnosti a také šéfredaktorem časopisu Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie, který pozvedl na úroveň časopisu s impaktním faktorem. (vim)

Na filozofické fakultě vznikla unikátní monografie, v níž se vědci věnují vytváření konvertity

Nakladatelství Lidové noviny vydalo monografii nazvanou Vytváření konvertity s podtitulem Jazyková a vizuální reprezentace

tace konverze v raném novověku. Téměř pětisetstránkové dílo autorek a autorů z katedry historie FF UP, jejich absolventů a dalších historiků je určeno především odborné veřejnosti.

Buď obrácení od odlišného náboženství ke křesťanské víře, nebo návrat heretiků zpět k ortodoxii, případně vnitřní obrácení spojené se vstupem do kláštera a zaslíbením Bohu. Tak lze vysvětlit význam konverze ve starší době. Navzdory převážně seklarizované evropské společnosti je téma konverze stále přítomné i dnes. Především ve smyslu přestupu jedné víry či vyznání k jiné/mu. „Jen na to možná nejsme patřičně citliví,“ řekla za autory knihy Iveta Coufalová, která je zároveň absolventkou doktorského studia na olomoucké katedře historie a šéfredaktorkou časopisu Dějiny a současnost. Konverze ve smyslu duchovní cesty a třeba i proměny sociálních vazeb, které s tím souvisejí, jsou však i podle Rad-

mily Prchal Pavlíčkové, hlavní řešitelky výzkumného týmu z katedry historie FF UP, tématem věčným. „Například když jsme psaly tuto knihu, narazily jsme v médiích na zprávu, že konvertitka ze severní Moravy byla přijata na slavnostní audienci u papeže. Připomnělo mi to řadu situací, které známe z raného novověku, kdy došlo ke zvýznamnění přestupu ke katolictví tím, že danému panovníkovi či šlechtici byla udělena pocta tohoto druhu,“ dodala historička.

Cílem téměř pětisetstránkového díla bylo zjišťovat, jak je obraz konvertity a konverze utvářen v různých typech textových a vizuálních pramenů, v různých vyznáních, v různých sociálních skupinách a profesích a za konkrétních sociálních, geografických a náboženských podmínek. Je určeno především odborné historické veřejnosti, znalým a znalčkám dějin literatury, umění, kulturní historie, judaistům, také historickým antropologům nebo teologům. (map)

Michal Lehnert z katedry geografie získal cenu časopisu Building and Environment

Prestížní cenu Best Paper Award for a Young Author od časopisu Building and Environment obdržel Michal Lehnert z katedry geografie přírodovědecké fakulty. Jeho článek, který pojednává o úloze mentálních map při analýze stresu z tepla ve městě, byl v početné mezinárodní konkurenci vyhodnocen jako nejlepší vědecký článek mladého autora roku 2021.

„Ocenění si samozřejmě velmi vážím, přestože v kontextu dnešní doby člověk z takových věcí ani nedokáže mít radost. Musím současně zdůraznit, že článek by nevznikl bez spolupráce s Jiřím Pánkem z katedry mezinárodních a rozvojových studií a bez pomoci kolegů z Ústavu informatiky AV ČR a Západočeské univerzity, cenu tedy vnímám jako ocenění práce celého autorského kolektivu,“ uvedl Michal Lehnert.

Autoři studie na příkladu měst Olomouc a Plzeň pomocí mentálních map zjišťo-

vali, které lokality lidé na základě svých dlouhodobých zkušeností považují během horkých letních dní za nepříjemné. Zároveň popsali rozdíly mezi těmito tzv. mentálními hotspoty pro vybrané skupiny respondentů. Prostorový vzorec zjištěných mentálních hotspotů následně porovnali s místy, která se ve městech vyznačují nejvyšší povrchovou teplotou.

Jedním z hlavních zjištění výzkumu je, že lokality s nejvyššími povrchovými teplotami ne vždy korespondují s těmi, které lidé označili. V závislosti na zvoleném kritériu porovnání se mentální hotspoty a hotspoty skutečné povrchové teploty překrývají méně než z poloviny a v některých případech jen v jednotkách procent své rozlohy.

Získané výsledky přispívají nejen k pochopení mentální složky tepelného komfortu, ale mají také praktický význam. Řada míst, kde lidé často pocítují stres

z tepla, totiž dosud unikala pozornosti samospráv. Například v Olomouci lidé kromě předpokládaných lokalit, jako jsou Horní a Dolní náměstí či přednádraží, mají se stresem z tepla spojeny například ulice Hodolanská, Divišova, Litovelská, Palackého, Svornosti, Schweitzerova, části sídliště Povel nebo areál Fakultní nemocnice. (cho)

Absolventi olomouckých práv uspěli v prestižní evropské soutěži

Česká justice slaví úspěch na mezinárodním poli. Vděčí za to týmu složenému z absolventů olomoucké právnické fakulty. Petr Kyselák, Jakub Spáčil a Adam Talanda přivezli 4. místo z prestižní argumentační soutěže Themis. Do finále, které se konalo v Lisabonu, se proboujvalo osm evropských týmů.

Soutěž pořádaná Evropskou justiční vzdělávací sítí je určena justičním čeka-

telům, asistentům soudců a budoucím státním zástupcům. Koná se v angličtině. Všichni tři členové úspěšného českého týmu se znají už z dob magisterského studia na olomoucké fakultě. Petr Kyselák, justiční čekatel u Okresního soudu v Šumperku, a Jakub Spáčil, justiční čekatel u Okresního soudu v Novém Jičíně, navíc nyní studují v Olomouci doktorský program. Adam Talanda, soudce Okres-

ního soudu v Přerově a odborný asistent na PF UP, má doktorát již zdárně za sebou. K úspěchu týmu výrazně pomohl Martin Lýsek, předseda senátu olomoucké pobočky Krajského soudu v Ostravě a také absolvent olomouckých práv, který přijal funkci týmového tutora.

Český tým se dostal do finále poté, co zvítězil v jednom ze čtyř semifinálových kol. Pořadatelé pro finále zvolili téma Přístup ke spravedlnosti. Soutěžící nejprve museli odevzdat písemnou práci, poté se utkali ve fiktivním soudním procesu. „Bylo zajímavé potkat se s kolegy z ostatních států Unie a porovnat například i náročnost přípravy na funkci soudce. Aplikaci principů práva na spravedlivý proces jsme si pak ověřili, že zakotvení základních práv na úrovni mezinárodních dokumentů není pouhým akademickým závěrem, ale skutečně se týká každodenního fungování soudnictví, neboť my všichni při své práci na právo na spravedlivý proces denně narážíme,“ řekl za tým Petr Kyselák. (cha)

Martin Lýsek, Adam Talanda, Petr Kyselák a Jakub Spáčil (zleva) při finále v Lisabonu. Medaile jsou soutěžními rekvizitami.

úspěchy

Na snímku Daniela Schulze profesor Jiří Fiala při slavnostním udělení cen, které ztvárnila sochařka a designérka Christine Habermann von Hoch.

Ceny Olomouckého kraje za přínos v oblasti kultury i pro Univerzitu Palackého

Laureátem Ceny za celoživotní přínos v oblasti kultury za rok 2021 Olomouckého kraje se stal bohemista Jiří Fiala, emeritní profesor katedry bohemistiky filozofické fakulty. Cenu za výjimečný počin v oblasti literatury za rok 2021 pak získala edice Olomoučtí fotografové/Olomouc Photographers z produkce Vydavatelství Univerzity Palackého a Muzea umění Olomouc.

Emeritní profesor dějin české literatury na katedře bohemistiky FF UP Jiří Fiala se mimo jiné věnuje historii Olomouce a olomouckého regionu, a to nejen badatelsky, ale také vědeckopopularizační činností v několika médiích. Za svoje regionální kulturní aktivity získal i Cenu města Olomouce v oblasti literatury, a to za rok 2011.

„Udělení Ceny Olomouckého kraje za celoživotní přínos v oblasti kultury mě nesmírně

potěšilo. Také regionální historie se stává doménou týmového bádání, jak dokládají obsáhlé kolektivní monografie věnované dějinám Olomouce, Uničova, Litovle a Šternberka, na nichž jsem se podílel a jež podstatně přispěly k tomuto vyznamenání. Shodou okolností se v současné době vracím k jedné ze svých prvních publikací – Olomouckému pitavalu, jehož druhého, rozšířeného vydání se ujímá spolek Memoria Porta. Blížící se 450. výročí vzniku olomouckého vysokého učení je spojeno s přípravou dvou kolektivních monografií reflektujících jeho dějiny, přičemž je mi vymezeno též pole působnosti, a tak mi bude doufám dopřáno další potěšné stránky k tomuto přínosu dodat,“ řekl oceněný historik a vysokoškolský učitel.

Na edici Olomoučtí fotografové/Olomouc Photographers spolupracovalo Vy-

davatelství Univerzity Palackého a Muzeum umění Olomouc. V anglicko-české mutaci přibližuje knižní série světový význam fotografií spjatých s olomouckým regionem.

„Edice je přínosná nejen pro nadšence umění, sběratele a milovníky řemeslné a graficky perfektně zpracovaných knih, ale díky své dvojjazyčné anglicko-české podobě má rovněž význam pro celý olomoucký region. Pomáhá totiž ukotvit Olomoucký kraj na mapě světového umění, a tím podpořit pozitivní obraz i turistický potenciál regionu v zahraničí. Máme radost, že Olomoucký kraj tento potenciál vnímá a že nám svým oceněním dodal chuť v práci na edici Olomoučtí fotografové pokračovat i v následujících letech,“ uvedl Aleš Prstek, ředitel Vydavatelství UP. (map)

Fyzikální chemik Michal Otyepka získal třetí prestižní grant ERC

Fyzikální chemik Michal Otyepka z Českého institutu výzkumu a pokročilých technologií – CATRIN Univerzity Palackého se stal trojnásobným držitelem prestižních grantů Evropské výzkumné rady (ERC). Jeho nejnovějším úspěchem je získání grantu v kategorii Proof of Concept (PoC), díky němuž společně s kolegy připraví dostateč-

né množství nanomateriálu na bázi fluorografenu a ve spolupráci s komerčním partnerem ověří jeho využití v lithium-sírných bateriích. Granty PoC získalo letos 166 výzkumníků, do Česka zamířil jediný.

Elektrodotový nanomateriál vznikl na základě bohatých zkušeností týmu s takzvanou 2D chemií, tedy pochopením chemických pravidel dvojrozměrného světa ultratenkých uhlíkových nanomateriálů. Právě to je předmětem prvního ERC grantu Michala Otyepky z roku 2016. Na základě těchto znalostí vědci hledali nové, superfunkční materiály odvozené od grafenu pro konkrétní využití. V tomto případě zvolili jednoduchou metodu a v laboratorním měřítku připravili sírou funkcionalizovaný grafen pro využití v ba-

terii, který podstoupili Evropskému patentovému úřadu.

„Tato jednoduchá metoda by mohla být velmi efektivní pro výrobu lithium-sírných baterií s vysokým výkonem, stabilitou i dlouhou životností. Tyto vlastnosti jsme prokázali v laboratorním měřítku. Jsem moc rád, že díky projektu ERC Proof of Concept budeme moci výrobní postup ještě vylepšit a materiál ověřit při průmyslovém testování v reálných zařízeních,“ uvedl olomoucký vědec.

Grant ERC Proof of Concept, vůbec první pro Českou republiku, získal Otyepka i v roce 2020. Jeho cílem bylo připravit a otestovat další z grafenových derivátů pro ukládání energie v jiných zařízeních – superkondenzátorech. (srd)

Pedagogická fakulta nově spolupracuje s taiwanskou univerzitou

Čeští studenti i pedagogové se budou moci společně vzdělávat s kolegy z Taiwanu. National Taipei University of Education, která na Taiwanu připravuje nastávající učitele, bude spolupracovat s Univerzitou Palackého. Představitelé obou škol podepsali Memorandum o porozumění.

Memorandum vychází z dosavadní spolupráce Ústavu pedagogiky a sociálních studií PdF UP s univerzitou v Taipei. Nyní se může mezi oběma školami rozvíjet oficiálně, a to v mnoha oblastech. „Určitě nám jde o výměnu učitelů a výzkumných pracovníků, také o mobility studentů bakalář-

ských, magisterských a doktorských studijních programů. Zájem máme i o mobility administrativních a odborných pracovníků a také o společné kurzy, studijní cesty, konference a semináře. Mimo jiné se chystáme spolupracovat také na společných výzkumných projektech, máme zájem o výměnu informací a zdrojů,“ uvedla Jana Kantorová z Ústavu pedagogiky a sociálních studií PdF UP. Doplnila, že na memorandum již navazují společné vědecko-výzkumné aktivity, které se dále budou prohlubovat a v širším kontextu přispívat ke spolupráci mezi demokratickými zeměmi. (map)

jazykové okénko

Bez jistého *talentu*, tedy bez osobních dispozic k tomu, věnovat se nějaké náročnější aktivitě, určitě nelze ani studovat. Slovo *talent* v sobě kromě odkazu k antické jednotce hmotnosti a k jednotce peněžní nese ještě další zajímavý odkaz, a sice k řeckému slovesu *talássai*, od kterého je slovo *talent* odvozeno. Toto sloveso má význam „nést, snášet, vytrvat“. Je v životě talentovaných lidí, například právě studentů, ještě něco důležitějšího, než aby „vytrvali“? Aby dispozice, které jim nadělila příroda a rodiče, pilně a trpělivě rozvíjeli?

Jedním ze způsobů, jak ocenit něčí *talent*, je říct, že ten a ten člověk je *šikovný*. V tomto případě máme co do činění s nenápadným germanismem. Zdrojem našeho adjektiva *šikovný* je německé sloveso *schicken* „působit, pořádat, připravovat“. Tedy *šikovný* je takový člověk, který je „uspořádaný, připravený“ pro to, aby zvládal nějaké náročnější situace. Nejen hlavou, ale i rukama. Ve významu adjektiva *šikovný* jsou určité rozdíly, srovnáme-li češtinu z Čech a z Moravy. V moravské češtině je běžné jako *šikovného* označovat nejen někoho, kdo má na něco talent, ale i prostě člověka pohledného, hezkého. Také v této významové nuanci prosvítá němčina: tentokrát nářeční slovo *Schick* „správnost, přiměřenost“, které si vypůjčila i francouzština (tam je *chic* „elegantní, módní“).

Zatímco *talent* nebo *šikovnost* má člověk shůry, to, jak bude *studovat*, už záleží hlavně na něm samém. Sloveso *studovat* pochází z latinského *studere*, jež má význam „zabývat se, snažit se“. K osvětlení toho, co je podstatou *studia* jako bytostně lidského zájmu a potřeby, není myslím od věci zmínit, že uvedené latinské sloveso podle etymologů obsahuje indoevropský kořen *(s)teud-, který má význam „tlouct“. Nejde tu jistě o nějaké tlučení toho, kdo studuje, jako spíš o metaforu, která *studium* přirovnává k náročným fyzickým výkonům, které podává např. kovář u kovadliny nebo ženici mlátící obilí. Ostatně, student se nezřídka musí svým oborem doslova *protloukat* a je rád, když je u zkoušky *nabušený*.

Vzdělání nejenom něco stojí, ale i něco váží. Důkazem obojího může být třeba slovo talent, které bylo ve starém Řecku jednotkou hmotnosti (s hodnotou 26 nebo 36 kg) a také jednotkou peněžní, jež se rovnala obnosu 6 000 drachem. V dnešním významu „nadání, vlohy“ užil slova talent poprvé až německý přírodovědec a lékař Paracelsus v 16. století.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad Okolo češtiny vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Univerzita pro Ukrajinu

Nejsme lhostejní ani zahledění sami do sebe. Když je potřeba, jsme tam, kde být máme. Jako univerzita i jako jednotlivci. Přesně jako v případě války na Ukrajině. Okamžitě jsme začali pomáhat: vybírali jsme peníze, spacáky, powerbanky, léky, hračky. Připravili jsme jazykové kurzy, učebnice i omalovánky pro nejmenší uprchlíky. Byli jsme k ruce jako tlumočníci v evakuačních centrech i vlacích. Snažili jsme se být oporou těm, kteří u nás právě studují a pracují a válka jim obrátila život naruby. Jsme totiž univerzita: studenti, akademici, zaměstnanci. Soucítící a pomáhající bytosti. Následující výčet je jen zlomek z aktivit, jimiž se Univerzita Palackého snažila a snaží pomáhat Ukrajině.

Univerzita vytvořila **SPECIÁLNÍ WEBOVÉ STRÁNKY**, na kterých informovala o všech aktivitách. Současně sloužily a slouží jako prostředník pro nabídku či poptávku pomoci. To vše česky, anglicky, ukrajinsky.

Pedagogická fakulta vytvořila speciální **DIDAKTICKOU POMŮCKU PRO DĚTI** Pokreslený sešit. Je k dispozici v české i ukrajinské variantě tištěný i online, zdarma ke stažení. Je určen především předškolákům a mladším školákům, kteří si do něj mohou zapisovat a kreslit své nápady, a výtvarně tak zachytit své radosti i starosti.

Několik desítek uprchlíků – studentů, akademiků a jejich blízkých našlo **UBYTOVÁNÍ** na vysokoškolských kolejích.

Pohyb a sport je pro děti důležitý. AC BALUO právě proto pro ukrajinské děti od 5 do 12 let nabízí spolu se Svišti v pohybu **PRAVIDELNÉ SPORTOVÁNÍ**.

Ve Zbrojnici vzniklo **KONTAKTNÍ MÍSTO** Dobrovolnického centra UP, které koordinovalo nabídky pomoci. Přihlásilo se mu na sedm set dobrovolníků, kteří tlumočili, poskytovali psychologickou pomoc, hlídali děti, pomáhali při vzdělávání. Byla zřízena také speciální telefonická linka a e-mailová adresa.

DOBROVOLNÍCI z univerzity, především studenti, se aktivně zapojili do práce Krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině. V tzv. **KACPU** odpracovali téměř 10 000 hodin.

Univerzita otevřela **NĚKOLIK JAZYKOVÝCH KURZŮ**. Na FF se např. ve spolupráci s Úřadem práce učí česky lidé, kteří utekli před válkou na Ukrajině, LF zase nabídla prostřednictvím Fakultní nemocnice Olomouc kurzy češtiny pro cizince se zaměřením na zdravotnictví. Filozofická fakulta myslela i na ukrajinské teenagery, kterým nabídla bezplatné kurzy angličtiny.

Pomáhá i univerzitní interaktivní muzeum vědy Pevnost poznání. Mj. vytvořilo na svém webu online **DATABÁZI ORGANIZACÍ**, které pro ukrajinské rodiny nabízejí program na volný čas.

Univerzita podporuje studenty a zaměstnance zasažené válkou na Ukrajině různými způsoby. Studentům nabídla **MIMOŘÁDNÉ STIPENDIUM** ve výši 10 tisíc korun, o které mohou žádat i opakovaně, a zaměstnancům mj. možnost bezúročně půjčky. V průběhu dubna měli také studenti zasažení válečným konfliktem jídlo v menze zdarma.

V Olomouci našli svůj dočasný domov i studenti, kteří přijeli během války přímo z Ukrajiny. Například na tříměsíční praktické stáže **ERASMUS+** dorazilo sedm studentek. Působí mj. v organizačním týmu Academia Film Olomouc, na FF, v Arcidiecézní charitě Olomouc nebo ve firmě TOMA Olomouc, s. r. o.

Univerzita vyhlásila **VEŘEJNOU SBÍRKU FOND POMOCI UKRAJINĚ** na pomoc studentům a zaměstnancům, kteří v Olomouci studují a pracují a kteří se v důsledku války ocitli ve složité životní situaci. Na UP v současnosti působí více než 160 studentů a pracovníků z Ukrajiny.

Na univerzitní půdě se i hojně debatovalo a diskutovalo. **BESED NA UKRAJINSKÉ TÉMA** byla řada a jejich hosty byli mj. novináři, politologové, historici, právníci. O svůj pohled na situaci se podělili i ukrajinští studenti.

Výhradně pro děti i dospělé prchající před válkou je určena „**UKRAJINSKÁ KNIHOVNA**“, kterou zájemci najdou ve Zbrojnici u hlavního výpůjčního pultu. Je v ní na čtyřicet titulů v ukrajinštině, které Knihovna UP zakoupila.

Hned **NĚKOLIK SBÍREK** vzešlo z univerzity. Jedna z nich, iniciovaná filozofickou fakultou, byla určena pro univerzitu v ukrajinských Černovicích (Černivci), kam putovala plná dodávka krabic s léky, spacími pytlí, prodlužkami, svítilnami, bateriemi, konzervami a dalšími potřebnými věcmi pro lidi, kteří na univerzitní půdě našli útočiště před válkou. Další materiální sbírku zorganizovala cyrilometodějská teologická fakulta, která kromě hmotné pomoci vybrala během tří dnů 70 tisíc korun, za něž nakoupila léky, potraviny, peřiny, spacáky a další potřebný materiál. A auta naložená potřebnou pomocí vyrazila směr Ukrajina i z přírodovědecké fakulty.

Hned v počátku války se celý Studentský klub UP zaplnil **SBÍRKOU VÝTVARNÝCH POTŘEB A HRAČEK**. Medvídci, panenky a pastelky využili dobrovolníci pro děti, které prošly KACPU. Část sbírky pak putovala do olomouckých základních škol, kde vznikly adaptační skupiny pro ukrajinské děti. Plyšáci sice nezastaví tanky, ale snad aspoň pomůžou zraněné dětské duši.

Konala se řada především **KULTURNÍCH AKCÍ A KONCERTŮ NA POMOC UKRAJINĚ**. Například studentky výtvarné tvorby pedagogické fakulty vymyslely akci Art for UKR, tedy prodej darovaných uměleckých děl studentů.

Pomoc uprchlíkům z Ukrajiny nabídla i právnická fakulta. Otevřela pro ně **ONLINE PRÁVNÍ PORADNU**. Zájemci mohou psát dotazy na speciální e-mailovou adresu legal.help@upol.cz. Bezplatně radí a pomáhají dobrovolníci z řad studentů.

Tréninkové středisko komunikace a popularizace vědy

V Pevnosti poznání pracují jako lektori a edutaineri; nejenže baví a vzdělávají návštěvníky interaktivních expozic, ale vedou programy neformálního vzdělávání pro školní skupiny, vědecké kroužky i tábory a science show. Vymýšlejí a realizují nové exponáty, píšou články i odborné práce o vzdělávacích metodách budoucnosti, ke kterým je jejich práce v Centru popularizace Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého inspirovala.

Studenti – hnací motor rozvoje

Od svého otevření se do provozu zapojily stovky studentů Univerzity Palackého. Získávají nejen brigádu a praxi, ale také možnosti dalšího vzdělávání a seberealizace. Prostřednictvím motivačně vzdělávacího projektu Fort Science Academy (FSA) připravují obsah vzdělávacího centra. Díky studentce geologie Michaele Haškové vznikl v expozici Živá voda unikátní model sopky, Ondřej Biemann z katedry geografie připravil badatelskou hru Město poznání. „Koncept městských her se mi líbí, a proto jsem zkoušel vymyslet vlastní verzi v mé oblíbené Olomouci. Inspirací mi byla současně Amazing Race a fenomén geocaching. Mým cílem bylo vytvořit badatelskou hru, při níž si návštěvníci vyzkoušejí své znalosti, dovednosti, logické myšlení i prostorovou orientaci,“ popisuje student zrod a realizaci svého nápadu.

Zatímco někteří studenti vymýšlejí exponáty nebo školní programy, jiní se soustředí na volnočasové aktivity. Lektorka chemie Zuzana Brabcová vsadila na vědecké kroužky pro děti od 6 do 9 let. „Program Fort Science Academy pro mě znamená příležitost. Příležitost vložit do Pevnosti poznání kousek sebe. Možnost propojit chemii, kterou studuji, s kreativní činností,

kteří se věnují během svého volného času, byla nabídka, která se neodmítá,“ řekla talentovaná studentka. Nadšené reakce dětí, které žasnou nad pokusy, a spokojené pochvaly rodičů, jsou jí velkou odměnou. Jedna zmínka na sociální síti mluví za vše: „Tato osoba nás tak neskutečně nadchla, že já i moje žena přemýšlíme o doučovacích kurzech pro starší a pokročilé. Její nadšení, humor i výklad je to, čemu se říká škola hrou. Děti jí musí úplně milovat!“

V univerzitních studentech tak našla Pevnost poznání nejen kvalifikovanou pracovní sílu, ale i hnací motor svého dalšího rozvoje. Budova bývalého dělostřeleckého skladu dnes totiž neslouží pouze jako návštěvnícké a společenské centrum v rámci třetí role univerzity, ale také jako tréninkové středisko komunikace a popularizace vědy.

„Od začátku jsme věděli, že pokud chceme Pevnosti vdechnout život, musíme vybudovat organizaci vycházející z univerzitní kultury. Že pro vizi centra vědecké popularizace musíme získat lidi a vybudovat komunitu. Vycházeli jsme přitom z principů studentských organizací; energie studentů, jejich zapálení pro věc, je to, na čem jsme stavěli i naši organizaci. To byla naše zkušenost z festivalu Academia Film Olomouc,“ říká Matěj Dostálek, ředitel Pevnosti poznání.

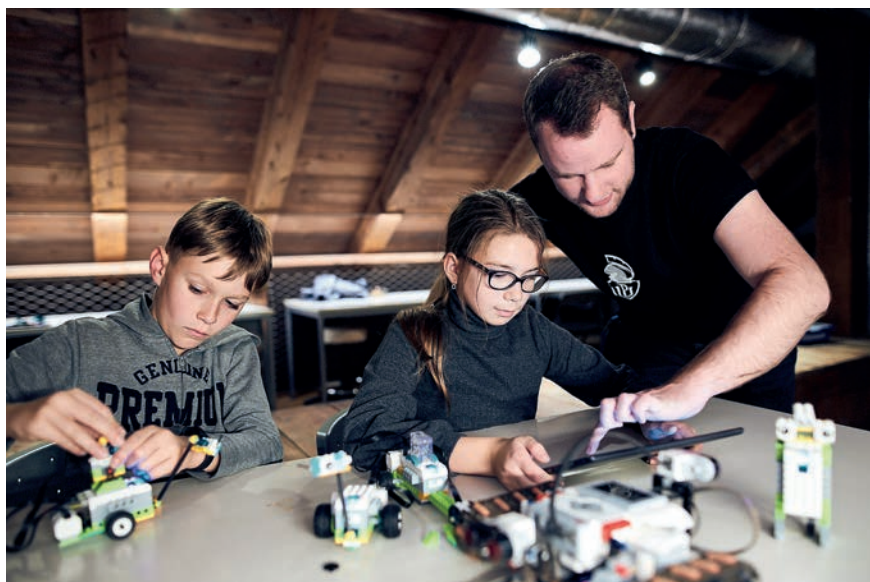
Pevnost – místo pro neformální vzdělávání

Na půdě Centra popularizace PřF UP vznikají také odborné články o komunikaci vědy a neformálním vzdělávání. V minulých letech vydali jeho pracovníci i dvě interaktivní učebnice pro základní školy. „V rámci formátu science learning center tkví v propojení s univerzitou naše je-

dinečnost a obrovský potenciál synergie. Nejenže popularizujeme univerzitní výzkum a univerzitní myšlenky obecně, ale pracujeme se studenty, kteří se tu učí, jak komunikovat vědu v praxi, a hledají nové výzvy pedagogiky a didaktiky. Často se totiž jedná o studenty učitelských oborů,“ vysvětlil záměr FSA Roman Chvátal, programový ředitel Pevnosti poznání. „Díky studentům u nás vzniklo několik diplomových prací. Využívají potenciál a kapacity centra: navštíví nás ročně tisíce žáků mateřských, základních i středních škol. To je ideální cílová skupina ať už pro kvalitativní, tak kvantitativní výzkum,“ doplnil Roman Chvátal, který je zároveň doktorem na katedře experimentální fyziky PřF UP.

Pro studenty a zaměstnance UP je v rámci projektu k dispozici i série workshopů o komunikaci a popularizaci vědy. Jeden seminář vedl například chemik Michael Londesborough. Budoucnost Pevnosti poznání vidí Matěj Dostálek v dalším propojování s univerzitním kurikulem. „Už teď je zapojení studentů do programů pro školy uznáváno jako asistentská praxe, otevřeli jsme také předmět Interaktivní seminář v Pevnosti poznání, který je zaměřený na praktickou komunikaci vědy,“ řekl ředitel a prozradil, že v budoucnu chtějí rozvíjet integraci přírodovědných oborů a mezifakultní i interdisciplinární spolupráce. Jednou by tak mohl vzniknout pod střechou Pevnosti poznání i studijní obor Science, v jehož rámci by se připravovali nejen budoucí pedagogové, ale i průvodci a další pracovníci pro instituce neformálního vzdělávání. Věřící, že je to budoucnost vzdělávacího systému, protože přinese moderní trendy do výuky a zvýší kvalitu i uplatnitelnost absolventů univerzity.

Fort Science Academy

Motivačně-vzdělávací program pro studenty a zaměstnance UP. Poskytuje metodickou podporu a mentoring v oblasti neformálního vzdělávání, popularizace a komunikace vědy.

Program zahrnuje kurzy, workshopy, kariérní poradenství a stáže. Organizuje je Centrum popularizace Přírodovědecké fakulty UP ve spolupráci s Kariérním centrem a Nadačním fondem UP.

Veškeré aktivity jsou navázány na infrastrukturu a zázemí Pevnosti poznání. Kromě kurzů, přednášek a workshopů zde probíhají také studentské (ne)pedagogické praxe navázané přímo na interaktivní expozice a vzdělávací programy neformálního vzdělávání pro MŠ, ZŠ i SŠ. Program je součástí projektu Rozvoj kapacit pro VaV na Univerzitě Palackého v Olomouci, financovaného z prostředků EU.

Studentská soutěž literárních talentů zná své vítěze

Již poosmadvacáté mohli studenti přihlásit své básnické a prozaické texty do Literární soutěže pro studenty UP vyhlášené rektorem. Odborná porota, ve které zasedli literární expertka Jana Vrajová, básník a laureát Magnesie Litery Radek Malý a spisovatel Michal Sýkora, letos hodnotila 126 příspěvků od 120 studentů.

„Neutuchající zájem o soutěž je velmi potěšující. Kvalita zaslaných příspěvků dokazuje, že na Univerzitě Palackého studuje řada literárních talentů a že literatura je stále důležitá součástí života našich studen-

tů,“ uvedl rektor Martin Procházka, který 28. ročník soutěže vyhlásil.

V soutěžní kategorii povídka zvítězila Michaela Štálová z katedry divadelních a filmových studií, druhé místo obsadila Tereza Sládečková, studentka žurnalistiky. Třetí bylo uděleno posluchače Magdaléně Jedličkové, studentce filmových, televizních a rozhlasových studií. Čestné uznání za povídku si zasloužily Lucie Hajduová a Zuzana Pustínová z přírodovědecké fakulty.

Vítězem básnické kategorie se stala studentka filozofie Darja Dočekalová. Druhé

místo za poezii získala Anna Halamová z katedry politologie a evropských studií, třetí Ondřej Kořínek, student uměnovědných studií a francouzské filologie. Čestným uznáním se můžou pochlubit Vojtěch Grufík a Matěj Kulišťák z filozofické fakulty.

„Letošní ročník soutěže byl po tom loňském, kdy za vyšší účast zřejmě mohla pandemie covidu-19, opět velmi silný. Gratulují oceněným a vám, na které se nedostalo, za celou porotu vzkazují: tvořte dál,“ řekl předseda odborné poroty Michal Sýkora.

DARJA DOČEKALOVÁ

...

Jako poslední hozená hrst perlí
je první hrst plná hrachu
co zaseje noc, den sklízí
ve velkém čekání svůj prst
vmáčkni do prsti
abys věděl, odkud se na tě bude
jednou sypat hlína

pod větvemi břízy je ticho pach
kocoviny

svou píseň volí táhnou první
mraky
nebe nach dusí zpěv lidí
a pouští ptáky
z vypitých lahví vína

ANNA HALAMOVÁ

TENKÝ SKLO

život je křehkej
pro křehký lidi

lidi co znám
do sebe pravidelně řežou
trhaj si vlasy
obočí
a řasy
bijí se

–
pokouší se zemřít
ale nemůžou
narušili křehkost

ještě dlouho budou trpět
dokud
neumřou

ONDŘEJ KOŘÍNEK (KEN ORION)

SNY

Sny jako
Javorový sirup
Tečou ti
Do hlavy

V podobě
Krve pak
Vyjdou ti z lůna
A ty se jich zbavíš

Sny jako
Javorový sirup
Tečou ti
Žilami

V podobě
Slz potom
Vytrysknou z očí
A ty jimi utopíš své nepřátele

text: Ivana Pustějovská
foto: Jakub Čermák

rozhovor

A portrait of a woman with reddish-brown hair and glasses, wearing a blue long-sleeved shirt with a white graphic of a treble clef and musical notes. She is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a light blue wall with a pattern of small, dark blue letters.

Lucie Brulíková: Chemie je prostě krásná

Co může být podle vás krásné? Mě napadá třeba obraz nebo šaty, žena, muž... Možností je bezpočet. Nikdy by mě ale nenapadlo, že krásná může být i chemie. Právě slovo „krása“ je ale jedno z nejčastějších, které Lucie Brulíková používá, když mluví o svém oboru. Vědkyně z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého je při rozhovoru tak přesvědčivá, že za pár minut nadchne i toho, kdo z paměti vyloví sotva vzorečky H_2O a CO_2 . Není divu, že vede vlastní vědeckou skupinu, zkoumá možnosti nových léčiv a k tomu všemu pomáhá rozvíjet mladé vědecké talenty.

— Kdy jste objevila „krásu“ chemie?

Určitě to bylo ve druhém ročníku, když jsem začala vypracovávat svou diplomovou práci u profesora Jana Hlaváče na katedře organické chemie. Hned z počátku mě nadchla krása organických reakcí. Jen si to představte: máte nějaké sloučeniny, pevné nebo kapalné, smícháte je, zahříváte, případně chladíte, proběhne nějaká reakce a vy nakonec musíte analyzovat, k čemu vlastně došlo. V objevování podstaty těch reakcí je taková krása. To je to, co mě na organické chemii baví. A i když třeba reakce nevyjde podle mých představ, stejně je to zábava, protože zase musíte zjistit, co se stalo, z jakých důvodů reakce neproběhla tak, jak jste čekali.

— Když to říkáte... Ale stejně, čekala bych, že víte, že když smícháte A a B a přidáte C, tak z toho je ABC. Že je to dané.

Kdepak, kupodivu to dané není. Mělo by to tak být. Podle teoretických znalostí, které máme, víme, že to vaše A a B musí udělat přesně to, co čekáme. Stávají se ale věci, které ani my mnohdy nechápeme a musíme je objasnit. Tak například objevíme zcela nový mechanismus organické reakce nebo připravíme zcela novou látku.

— Takže chemik bývá často překvapen?

Já bývám překvapená velmi často. Například vymyslím nějakou reakci, o které jsem přesvědčena, že poběží na sto procent, bude to jednoduché, jasné. Pak ale třeba zjistím, že reakce sice proběhne, ale je problém požadovanou látku dostat z reakční směsi v čisté podobě, vyizolovat ji. Nebo látku získáte, ale zjistíte, že je velmi nestabilní. Nebo reakce proběhne úplně jinak, než jsme předpokládali. To máte každý den nějaké překvapení.

— Začínala jste jako organická chemička, ale později jste se začala věnovat medicíně. Co to obnáší?

Především je nutné nahlédnout do více oborů. V medicíně se snažíme například vyvinout nové látky, které by byly účinnější proti nějakému onemocnění než ty současné. Obecně je tedy v medicíně důležité porozumět tomu, jak při léčbě jakékoli nemoci funguje lidské tělo, jaké procesy se odehrávají např. na buněčné úrovni a zda a jak jsme schopni tyto procesy ovlivnit. Takže musíte mít znalosti nejen z organické chemie, ale také např. z buněčné biologie, biochemie atd.

— Vy se zaměřujete na léky na tuberkulózu. Copak jich není dost?

Na tuberkulózu jsou léčiva, od nejstarších až po ta nejnovější, která byla schválena po více než čtyřiceti letech a která působí zcela novým mechanismem. Nicméně problémem je, a to neplatí jen u tuberkulózy, že se vyvíjí bakterie, které jsou rezistentní vůči doposud používaným léčivům. Dalším problémem u tuberkulózy je i samotná léčba, která je mnohdy velmi náročná a zdlouhavá. U rezistentních kmenů může trvat klidně až dva roky. U senzitivních kmenů je to kratší doba, ale i ta bývá obvykle minimálně půlroční. Po celou dobu léčby je podávána celá řada antituberkulotik, mnohdy v různých kombinacích. Z těchto důvodů mne toto téma zaujalo a rozhodla jsem se na něj zaměřit svůj vlastní výzkum. Navíc jsem měla i osobní důvod. Moje babička měla tuberkulózu a léčila se s ní někdy v padesátých letech, kdy byly omezené možnosti, takže muselo dojít k radikálnímu zákroku, operovali ji a přišla o jednu plíci. I tato vlastní rodinná zkušenost s limity medicíny mě motivuje k tomu, hledat nové možnosti, jak pacientům zkrátit dobu léčby či snížit množství chemie, kterou musí polykat.

— Je reálné, že váš výzkum povede k novému léku?

Dobrá otázka. Vývoj jednoho léku trvá od objevení jeho účinků až po okamžik, kdy se dostane na trh, zhruba patnáct let. Tak se to alespoň traduje. V tuto chvíli si nedokážu představit, že bych já stála na počátku nového léčiva. Nevím ale, co přinese budoucnost. Máme pěkné výsledky, některé naše látky vykazují velmi dobré aktivity a aktuálně jsou v pokročilejších fázích biologického testování. Ale stále je to základní screening, který teprve ukáže, jestli má smysl se těmito látkami zabývat dál. Máme dobrý náběh, jak se to bude vyvíjet dál, vám ale v tuto chvíli neřeknu.

— Vaším školitelem v doktorském studiu byl asi nejznámější český vědec, chemik Antonín Holý, který to zažil a mj. objevil řadu antivirotik

používaných k léčbě HIV/AIDS, hepatitidy typu B atd. Takže to není tak nereálné?

Profesor Holý opravdu dostal během svého života na trh několik preparátů, antivirotik a je mým velkým vzorem. Jednou bych chtěla dosáhnout toho, čeho on. Závisí to ale na hodně faktorech. Za prvé je potřeba efektivní spolupráce chemiků a biologů. V tomhle ohledu si myslím, že jsem našla skvělé partnerské pracoviště v Belgii, které testuje naše látky proti tuberkulóze. Pandemie covidu-19 sice tuto spolupráci trochu zbrzdila, nicméně teď už se vše vrací do zaběhnutých kolejí. No a ta nejpodstatnější věc je štěstí. Musíte mít velké štěstí, že si z tolika možných cest vyberete tu správnou.

— Zmínily jsme Antonína Holého, napadá mě, jak to vlastně je s osobnostmi ve vědě? Koho je potřeba víc, těch „dělníků vědy“, kteří chodí každý den do laboratoří, nebo těch výrazných osobností?

Potřeba jsou jedni i druzí. Na počátku každého projektu stojí člověk, který má dobrou myšlenku, nápad a je schopen s něčím zásadním přijít. Každopádně není v silách jednoho člověka všechny tyto myšlenky realizovat. Proto potřebujete i pracovníky v laboratořích, kteří budou prakticky provádět navržené experimenty. Potřebujete člověka, který sice nepřijde se svou vlastní myšlenkou, ale za to přesně ví, jak udělat to, co potřebujete.

— Dnes už vedete vlastní vědeckou skupinu, učíte. Jak je důležitá role mentora, který vám nejen dá příležitost, ale podělí se i o své znalosti?

Řeknu vám vlastní zkušenost a musím zmínit opět profesora Hlaváče, kterému i dnes stále říkám „můj šéf“, i když už jím není, ale já ho tak stále beru. Velmi mi pomohl v různých fázích mého odborného vývoje: vedl mi diplomku, u dizertace byl konzultantem. Před mateřskou jsem pracovala v jeho výzkumné skupině. Během mateřské mi dal možnost chodit se rozptýlit na pár hodin do laboratoře, mohla jsem přednášet. A největší krok byl, že mi umožnil si založit vlastní vědeckou skupinu. Věřil mi, že to zvládnou, a dal mi důvěru. Ta podpora je tedy nesmírně důležitá.

— Když jste zarískovala a rozhodla se jít vlastní cestou, co první vás srazilo?

Z počátku jsem byla velmi naivní. Myslela jsem, že přijdu s nějakou závratnou myšlenkou, všichni mě podpoří a nadšeně mi dají peníze. Byla jsem v šoku, když jsem zjistila, jak těžké je dostat grant a je to ob-

Lucie Brulíková (* 1980)

Absolvovala magisterské studium na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci a doktorské studium na Přírodovědecké fakultě UK v Praze, obojí v oboru Organická chemie. Během doktorského studia absolvovala zahraniční stáž v Dánsku v rámci Sixth Framework Program Marie Curie Host Fellowships. Po doktorském studiu pobývala na University of Notre Dame (USA). V roce 2019 získala Juniorský grant UP, který jí pomohl nastartovat vlastní výzkum a dnes vede samostatnou vědeckou skupinu na katedře organické chemie PŘF UP. Věnuje se medicínské chemii, konkrétně vývoji nových antituberkulotik. Je členkou České společnosti chemické a Americké chemické společnosti.

tízně dodnes. Tehdy jsem byla přesvědčena, že stačí odhodlání, nápad, pracovitost. Dnes už vím, že to nestačí.

— **Vy jste na univerzitě získala juniorský grant, tedy peníze na výzkum, což je cesta, jak školy podporují nadějně a talentované vědce. Je ale vůbec k vědě potřeba nějaký talent?**

Z mého pohledu ne, protože já si myslím, že žádný talent nemám... Ale vážně. Já vlastně nevím, jak to pojmenovat. Člověk v sobě musí mít nějakou přirozenou schopnost nebo, chcete-li, nadání věci pochopit, „pobrat“. Ale podle mě je to především o pracovitosti a trpělivosti, ochotě učit se nové věci, spolupracovat v týmu. Nepovažuji se za nějakého talentovaného vědce, já jsem vždycky byla spíše dřič. Byla jsem tak vychovaná, vyrostla jsem na vesnici mezi čtyřmi sourozenci a rodiče nás vždy vedli k pracovitosti a samostatnosti. Navíc když vás ta práce baví... Ještě před mateřskou jsem byla schopna trávit v laborce denně i čtrnáct hodin a byla jsem úplně spokojená.

— **Vedete mladé vědce. Nežárlíte někdy, když zjistíte, že ten student je možná nadanější než vy?**

Určitě nežárlím. Já považuji za svůj úspěch, že jsem vychovala studenta, který bude ve vědě lepší než já. A jsem nesmírně hrdá na to, když někomu ukážu cestu a on je pak schopen se vypracovat třeba do daleko lep-

ší pozice, než mám já. Není to žárlivost, je to hrdost. Na studenty i na sebe samu, že jsem stála při jejich začátcích.

— **Hodně se mluví o popularizaci vědy, jak o ní mluvit, jak ji vysvětlovat. Je to pro vás důležité téma?**

Velmi. Mě na gymplu nebavila chemie, matematika ani fyzika. Neměla jsem učitele, který by mě k těmto disciplínám přitáhl tak, aby mě zaujaly. To bývá časté. Přitom je velmi důležité ukázat studentům krásy těchto obecně méně oblíbených oborů. Ukázat jim, že to není jen o biflování nepaměť, ale že v každé vědní disciplíně existují zákonitosti, které když pochopíme, zjistíme, že je to vlastně velmi jednoduché.

— **Jaké vlastnosti by měl mít dobrý vědec, vědkyně? Poradte studentům, kteří uvažují o vědecké dráze.**

Z mého osobního pohledu je nutná především odvaha přijít s vlastní myšlenkou a zkusit ji prosadit. Určitě je potřebná trpělivost. Velká trpělivost. Může se stát, že sice něco vymyslíte, věříte tomu, teoreticky to vypadá slibně, ale pak zjistíte, že realita je zcela odlišná. Takže to musíte zkoušet znovu a znovu.

— **Jak se pak vyrovnáváte s neúspěchem?**

Když jsem byla studentka a chtěla jsem mít spoustu výsledků třeba na dizertaci, tak to vyrovnávání se s pravdou bylo horší. Dneska už mi to ani nepřijde. Neúspěch je nedíl-

nou součástí mého profesního života, neúspěch k vědě patří. Musíte se s ním umět vyrovnat.

— **Nevím, jestli by mě to nefrustrovalo. Co vás motivuje?**

Mám svou práci velmi ráda, miluji tu různorodost: někdy učím, někdy jsem v laboratoři, jindy píšu články, vymyslím nové projekty. Navíc mám skvělý tým, super partu. A každý den se děje něco jiného. Ta různorodost mě motivuje.

— **Bádáte, učíte, řídíte tým, máte rodinu. Co je nejdůležitější, aby člověk, bez ohledu na to, zda je to muž či žena, zvládal tolik rolí?**

Nejdůležitější je srovnat si vše v hlavě. Ujasnit si priority, co člověk chce a co je schopen a ochoten pro to obětovat. Je potřeba si vybrat, zda chcete víc kariéru, nebo rodinu, nebo jako já zvolit zlatou střední cestu. Ale to jde jen v případě, že máte silné zázemí v rodině. My máme například skvělé babičky, které velmi pomáhaly s hlídáním syna v době, kdy jsem si ještě na mateřské chodila „hrát“ do laboratoře nebo přednášela. A hlavně mám velké štěstí, že mě podporuje můj skvělý manžel, který je ochoten přizpůsobit se všem aktuálním potřebám pro zajištění chodu naší domácnosti.

— **Partner je chemik, že?**

Ne, je IT specialista a mně vyhovuje, že jsme z různých oborů. Myslím, že jsem si nemohla vybrat lépe.

Academia Film Olomouc: Věda na filmovém plátně

Filmy, filmaři, diváci. Tak vypadal letošní svátek popularizace vědy – 57. ročník festivalu Academia Film Olomouc (AFO). Na festival populárně-vědeckých filmů, který pořádá Univerzita Palackého (UP), se akreditovalo téměř 6 000 návštěvníků. Ti si mohli vybrat z 250 programových položek od filmových projekcí přes přednášky, workshopy, koncerty či výstavy až po aktivity pro školy a celé rodiny.

Filmy a především jejich tvůrci na festivalu soutěží v několika kategoriích. „Hlavní cenu Mezinárodní soutěže získal dokument Porozumění. Režisér Drew Xanthopoulos v něm sleduje dvě vědkyně, které se zabývají výzkumem komunikace velryb. Film se rovnocenným způsobem věnuje terénnímu výzkumu, komunikaci nových vědeckých poznatků i životům samotných vědkyň,

kteří se rozhodly tomuto tématu věnovat svou profesní kariéru,“ uvedl šéfdramaturg festivalu Ondřej Kazík.

Svůj film představila na festivalu i UP. Diváci mohli v premiéře vidět snímek Černí Češi, unikátní dokumentární film zachycující neznámé osudy téměř šesti desítek namibijských dětí, které byly v 80. letech minulého století poslány na výchovu do socialistického Československa. Jejich složitě životní příběhy natočil režisér Martin Müller z UP, autorkou námětu byla kulturní antropoložka Kateřina Mildnerová z FF UP. Film vznikl ve spolupráci s Českou televizí.

AFO pravidelně uděluje i prestižní Cenu za významný přínos v popularizaci vědy. Tu si odnesl moderátor České televize Daniel Stach. „Moc děkuji nejen za sebe, ale za celý tým, bez kterého by žádné vysílání

nemohlo vzniknout, ať už jde o pořad Hyde Park Civilizace, nebo cokoliv, co dělá vědecká redakce. Díky také AFO – nejenom za cenu, ale primárně za to, že pomáhá lidem přemýšlet, že jim dává možnosti, jak se do světa vědy ponořit víc, a umožňuje jim podívat se na svět jinak právě očima vědy,“ řekl Daniel Stach.

Na přípravě festivalu, který byl po dvou letech v onlinu opět naživo, se podílelo 230 lidí, ve většině šlo o studenty univerzity. „Přiznám se, že jsem měla při přípravě trochu obavy, zda se nám po té dvouleté pauze podaří vrátit AFO znovu na výsluní. Ale sály byly plné, debaty po filmech nesmírně inspirující a hosté z celého světa mi v průběhu festivalu chodili skládat poklony, jak je to tady skvělé,“ řekla Eva Navrátilová, ředitelka festivalu AFO.

CENA ZA VÝZNAMNÝ
POPULARIZACI VĚDY –

OUTSTANDING CONTRIBUTION
COMMUNICATION OF SCIENCE

Univerzita inaugurovala nově zvolené děkany čtyř fakult

Do funkce byli slavnostně uvedeni nově zvolení děkani čtyř fakult Univerzity Palackého. Z rukou rektora UP Martina Procházky převzali v Arcibiskupském paláci děkanské insignie Jan Stejskal, nový děkan filozofické fakulty, Martin Kubala, který v následujících čtyřech letech povede přírodovědeckou fakultu, Vojtech Regec, nový děkan pedagogické fakulty, a Michal Šafář, který stojí v čele fakulty tělesné kultury. Nového děkana volila i CMTF. Zvolen byl Vít Hušek, který by se měl ujmout své funkce v září. (map)

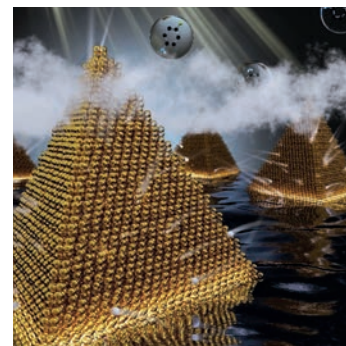
V souboji fakult vyhrála přírodověda a FZV

Téměř 105 litrů krve a 39 litrů krevní plazmy darovali studenti a zaměstnanci Univerzity Palackého v rámci Souboje fakult v bezplatném darování krve, který s mottem Vyhřň rukáv již podruhé vyhlásili studenti fakulty zdravotnických věd. Vítězná fakulta jsou přítom stejné jako vloni. Nejvíce krve darovala přírodovědecká fakulta, co se týče procenta dárců mezi studenty, vyhrála pořádající FZV. „Děkuji studentům, kteří soutěž zorganizovali. Jejimi vítězi jsou všichni, kteří se do darování krve zapojili, a zejména pak pacienti, kterým tímto skutkem mohou zachránit život,“ uvedl při přebírání trofeje děkan FZV Jiří Vévoda. (vim)

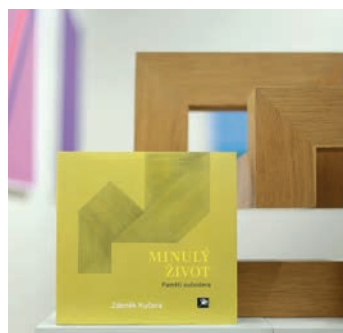
Nanomateriál šetří peníze i elektrickou energii při výrobě řady léčiv či barviv

Namísto elektrických pecí slunce, místo zlata levný nanomateriál. Tak lze ve zkratce popsat nový postup, který při výrobě řady léčiv, chemikálií, plastů či barviv dokáže ušetřit peníze, čas i elektrickou energii. Základem technologie je nanomateriál vyvinutý vědci z Českého institutu výzkumu a pokročilých technologií – CATRIN Univerzity Palackého a Centra energetických a environmentálních technologií VŠB-TUO ve spolupráci se zahraničními kolegy. Svým složením odpovídá běžným, v přírodě se vyskytujícím minerálům, dokáže však nahradit dosud využívané drahé kovy. Při interakci se slunečním zářením vykazuje řadu unikátních vlastností. Zájem o materiálu už projevil zahraniční investoři. Objev nedávno zveřejnil časopis Nature Nanotechnology. (srd)

Knižní edice Paměť UP se rozrostla o dva tituly

Vlajková univerzitní edice, v níž vycházejí autobiografie významných akademiků spjatých s UP, je zase o něco pestřejší. Vydavatelství UP představilo nejprve knihu vzpomínek Zdeňka Kučery, předního představitele českého abstraktního umění 60. let a dlouholetého pedagoga a vedoucího katedry výtvarné výchovy PdF UP. V dubnu pak uvedlo společně paměti Kristiny Fialové a Ingeborg Fialové-Fürstové, které svůj studentský

i pracovní život spojily s FF UP. Obě knihy jsou svou formou v rámci edice výjimečné. Kučerův Minulý život. Paměti outsidersa sestává ze souboru zápisků z umělcovy pozůstalosti doplněných o vzpomínky jeho přátel a kolegů a obsáhlou obrazovou přílohu rekapitulující umělcovo unikátní geometrické a konstruktivní umělecké dílo. Paměti matky a dcery Fialových s názvem Semper sint in flore pak nabízejí vzájemné prolínání vzpomínek dvou žen, které se zasadily o rozvoj olomoucké polonistiky a germanistiky. (tof)

Právnická fakulta hostila největší mezinárodní setkání obecních policíí ve střední Evropě

Olomoucká fakulta se již počtvrté stala spolupořadatelem Mezinárodní konference obecních policíí. Dvě stovky účastníků třídenního setkání řešily tradiční témata i ta aktuální související s uprchlickou krizí. Na fakultě se při jednáních potkávali zástupci obecních a městských policíí, reprezentanti státní správy a samospráv, integrovaného záchranného systému, bezpečnostních sborů a v neposlední řadě i akademické sféry. Část doprovodného programu byla určena studentům a letos poprvé i veřejnosti. (eha)

Aneta Zavadilová dostala Křesadlo

Studentka Učitelství pro 1. stupeň základních škol a speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě UP Aneta Zavadilová se stala jednou z laureátek ceny Křesadlo 2021 v Olomouckém kraji. Ocenění je poděkováním těm, kteří nezištně věnují svůj čas a dovednosti na pomoc druhým. Aneta Zavadilová dlouhodobě pomáhá v Charitě Litovel, na fakultě se snaží pomáhat rodinám s dítětem se závažnou diagnózou. (vim)

Spolek Udržitelný Palacký uklízel město

Spolek se pravidelně zapojuje do úklidových akcí při výzvě Uklidme Česko. Během hlavního jarního úklidového dne, který letos připadl na sobotu 2. dubna, se jeho členům podařilo okolo železniční trati v olomoucké části Nový Svět nasbírat 150 kg odpadu. (mz)

Studenti učí děti v USA česky

Univerzita Palackého rozvíjí spolupráci s University of Minnesota, jejímiž iniciátory jsou prorektor Vít Procházka a Eva Janebová, kteří tam absolvovali studijní pobyty. Během jara se uskutečnilo setkání, na němž zástupci fakult UP s hosty z Minnesoty probírali možné společné projekty. Jako jedna z aktivit se také rozběhl online kurz češtiny pro děti Čechů žijících v USA. „Zaměřujeme se zejména na konverzaci. Všechny děti v kurzu jsou bilingvní, s jedním rodičem mluví česky. Výuku koncipujeme do různých témat, necháváme prostor pro souvislé vyjadřování. Zároveň chceme umožnit rozšiřování slovní zásoby a frází a zahrnujeme ‚nenápadné‘ procvičování gramatiky, zejména koncovek u podstatných a přídavných jmen, které trochu dělají problémy. Naším cílem je vytvořit prostor, aby děti mohly komunikovat česky i s někým mimo rodinu, a u teenagerů udržet jejich zájem o český jazyk,“ uvedla garantka kurzu Lenka Nosková, doktorandka Pedagogické fakulty UP. (vim)

V Univerzitní basketbalové lize se dařilo týmům UP

Historicky první ročník Univerzitní basketbalové ligy, kterou připravila Česká asociace univerzitního sportu s Českou basketbalovou federací, dopadl pro reprezentanty Univerzity Palackého více než dobře. Muži ve své kategorii zvítězili, když ve finálovém zápase přehráli Masarykovu univerzitu rozdíllem více než 30 bodů, ženy skončily druhé. Závěrečný turnaj ligy se odehrál ve Sportovní hale UP. Také v ledním hokeji si nevedla UP špatně. Hráči HC UP bojovně vstoupili do play off univerzitní ligy, a i když v boji o účast ve finále nakonec padli, dokázali protihráče z Prahy potrápiti. (vim)

S podporou neváhali

Studenti univerzity pomáhají v KACPU běžencům z Ukrajiny

V den, kdy vypukla válka na Ukrajině, se mnohé změnilo i pro posluchače olomoucké univerzity. Mnozí omezili svá studia a vydali se pomáhat. „Když jsem zaregistrovala informaci, že se hledají pomocníci na hlídání dětí, neváhala jsem. V Dobrovolnickém centru UP mě nasměrovali do Krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině (KACPU),“ říká Pavla Wagnerová, studentka Pedagogické fakulty UP.

To fungovalo v prvních dnech ve velmi skromných prostorách budovy Krajského úřadu v Olomouci před hlavním vlakovým nádražím. Když tam Pavla přišla s tím, že bude hlídat děti, zjistila, že to tak jednoduché nebude. „Nebylo čím děti zabavit,“ dodává budoucí učitelka výtvarky a matematiky. Záhy se ale zvedla vlna solidarity. „Mezi prvními měly potřebu pomoci zaměstnankyně kraje, které spontánně

hračky nosily. Přispěli i hasiči, něco jsem donesla sama z domu. Velkou pomocí byla i sbírka hraček, kterou uspořádala Univerzita Palackého,“ popisuje dobrovolnice UP situaci prvních dní fungování centra a jeho dětského koutku.

Hlídaní dětí záhy vyměnila za pozici koordinátorky a kromě hraček řešila pro běžence stravu, koordinovala fungování kuchyně i služby tlumočnicků, kteří byli a jsou pro chod centra klíčoví. Za měsíc práce si na třísměnný provoz v centru zvykla. Každý den je pro ni jedinečný a závisí na možnostech pomoci.

Tím, jak přibývalo uprchlíků, měnila se i péče o ně. Dětský koutek se přesunul do Hanáckých kasáren v centru města, kam se celé KACPU přestěhovalo. Dnes Pavla pracuje jako vedoucí směny a v týmu má několik kolegů, studentů, kteří ji zastou-

pí. Například Jane Kotrášů, studentka žurnalistiky na FF, či Pavla Macečková, posluchačka psychologie na stejné fakultě, která v centru pracuje zároveň jako krizová intervantka na stanovišti psychosociální pomoci.

„Běženci se k nám, do čtvrtého stanoviště, dostanou poté, když si vyřídí víza, zdravotní pojištění a potřebné záležitosti důležité pro úřad práce. V KACPU obdrží i informace o škole, o různých volnočasových aktivitách pro děti či dospělé, o jazykových kurzech, právní a psychologické pomoci. Pokud potřebují, dostanou i humanitární pomoc, tedy hygienický a potravinový balíček. Reagujeme ale i na to, s čím lidé přijdou. Jde o to zjistit, jak situaci zvládají, co prožívají. Když vidíme, že je na tom člověk aktuálně špatně, snažíme se mu poskytnout první psychickou pomoc. Projeví-li zájem, pomůžeme zajistit následnou péči, propojíme ho s dalším odborníkem,“ vysvětluje Pavla Macečková.

Společně s Jane Kotrášů, Pavlou Wagnerovou a studentem právnické fakulty Samuelem Šimkem, který v centru pracuje jako koordinátor pro pracovníky, se shodují: Za dva měsíce fungování se v KACPU vytvořil pevný řád. Jsou i lépe obsazena místa dobrovolníků. V tomto nastavení se lze již věnovat i individuálnějšími potřebám či se zamýšlet nad specifickými případy a problémy.

„Myslím, že jsme mezi centry výjimeční právě v tom, že jsme schopni se postarat i o specifitější potřeby lidí. Měli jsme tu například onkologicky nemocnou paní, které jsme našli pomoc. Pomohli jsme lidem, kteří zapomněli kufr v Polsku, pomohli jsme najít odbornou péči i ženě se závislostí na alkoholu nebo paní, která potřebovala přepravit z Ukrajiny svou kočku,“ vypočítávají studenti. Jsou připraveni pomáhat tak dlouho, dokud bude potřeba.

Text: Milada Křížková Hronová
Foto: Betty Fahnerová

zkušenost

Po kolejích na cestě mezi válkou a životem v míru

Téměř bez spánku a s velkým fyzickým i psychickým vypětím. Takové víkendy zažívali od počátku války na Ukrajině dobrovolníci společně s uprchlíky v evakuačních vlacích. Jako tlumočnice hned s prvními vlaky jezdila Michaela Magdalena Kočovská, studentka německé a ruské filologie na Filozofické fakultě UP.

„V Olomouci jsem nastoupila do evakuačního vlaku RegioJet v pátek, někdy před půlnocí. V polské Přemyšli jsme zastavili kolem sedmé ranní. Pak jsme asi čtyři hodiny bezprizorně čekali, než jsme se autobusem vypravili k hraničnímu přechodu mezi Polskem a Ukrajinou, do cen-

tra Korczowy. To je místo, kde se shromažďovali uprchlíci z celé Ukrajiny. V místní velké hale lidé odpočívali, zdarma se mohli najíst a vzít si něco ze sesbíraného oblečení. Hala byla i místem, kde se uprchlíci dozvěděli, kam budou putovat dál. Měli na výběr transporty do různých zemí,“ popisuje situaci prvních spojů dobrovolnice Michaela Magdalena Kočovská.

Základním úkolem její mise bylo informovat uprchlíky o možnostech, kam se mohou uchýlit v České republice, zároveň musela být připravena v každé rádooby volné chvíli vysvětlovat a tlumočit. „Ti, kteří se rozhodli odcestovat do České republi-

ky, se poté se zavazadly a někdy i s domácími mazlíčky přesunuli připravenými autobusy do Přemyšle k evakuačnímu vlaku,“ vrací se ve vzpomínkách k cestě jednoho z prvních vlaků. Ten se pak v sobotu, někdy kolem desáté večer, vydal na cestu do České republiky, se zastávkami v Ostravě, Olomouci, Pardubicích a v Praze.

Pro Míšu a její kolegyni – víc tlumočniců ve vlaku se sto padesáti uprchlíky nebylo – práce pokračovala. Pomáhaly i s obsluhou večere. A opět vysvětlovaly a odpovídaly na nespočetné dotazy běženců. Přitom je přesvědčovaly, aby nevystupovali v Praze, jejíž ubytovací kapacity byly plné. →

„Činíte tak s vědomím, že se pořádně neví, kde místa vlastně volná jsou. Situace se totiž stále měnila, a to byly další stresové momenty. Musíte totiž neustále telefonovat a zjišťovat, kde je pro uprchlíky místo. Dopravujete lidi a často ani nevíte kam. Vše se dozvídáte za pochodu.“

Do Olomouce se tak při této konkrétní jízdě dostala se skupinou uprchlíků po šesté ranní v neděli. Když byla v cíli, věděla, že pojede znovu. A aby nestačila válka, zažila i hackerský útok na Polsko, jenž na nějakou dobu znemožnil provoz části tamější infrastruktury.

„Davy vyčerpaných lidí se snažily dostat do vlaku. Bez ohledu na to, kam míří a zda jsou v něm místa. Lidí ovládla panika natolik, že nebyli schopni racionální úvahy. Plakali, křičeli, prali se navzájem. Doslova jakoby ztratili jakoukoliv důstojnost. V tu chvíli platilo právo silnějšího. Ještě dnes mám před očima hrůznou demonstraci toho, co s lidmi dělá strach a válka,“ vzpomíná studentka univerzity na uplynulé měsíce, které jí změnilы život.

Na to, aby dohnala zameškané studijní povinnosti, se ještě nedostalo. Stále totiž tlumočí, teď hlavně v Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině, především při psychosociální pomoci.

„Jakoby mnou všechny ty osudy procházely. Některé z nich i ulpívají. Například vyprávění babičky, která musela strávit hodně času ve sklepě, v němž slyšela jen křik, pláč a dunění výbuchů. Nebo o malém dítěti, které těsně vedle ní umřelo matce přímo na rukou. Hluboce mne zasáhlo i vyprávění ženy, jejíž devatenáctiletý syn se rozhodl zůstat na Ukrajině, kde bojuje za svou vlast, přestože podle slov své matky doteď nedržel v rukou nic než dětskou pistolku na vodu. Složitě si člověk v praxi dokáže představit například vyprávění matky tří dětí z Mariupolu, která při bombardování své domoviny přišla o všechno a která svůj život nyní shrnuje do modlitby k Bohu. Prosí v ní, aby už nikdy nedopustil, aby se něco tak strašného ještě někdy opakovalo.“

Snímky, které se redakce rozhodla k textu publikovat, vznikly v rámci iniciativy Železnice pomáhá. Jejich autorka, studentka FF UP Betty Fahnerová, se prostřednictvím této iniciativy vydala s kamerou natočit příběh jednoho z evakuačních vlaků.

text: Eva Hrudníková
foto: archiv Michaly Plachké

absolventka

A portrait of Michala Plachká, a woman with long, wavy brown hair, smiling gently. She is wearing a red dress with black accents on the shoulders. Her hands are clasped in front of her. The background is a dense wall of various green plants, including ferns and broad-leafed species.

**Michala Plachká:
Právnička, která
se nebojí výzev**

Michala Plachká (* 1986)

Na PF UP absolvovala magisterský obor Právo a složila zde i rigorózní zkoušku. Studovala také na University of California, Berkeley School of Law, kde se zaměřila zejména na obchodní právo a mezinárodní transakce. Studium zakončila získáním titulu LL.M. (High Honors) s certifikátem odbornosti v oblasti obchodního práva. V roce 2015 absolvovala advokátní zkoušky a stala se samostatným advokátem. Právní služby poskytuje mimo českého také v anglickém a německém jazyce. V roce 2019 založila advokátní kancelář PURE Legal. Vloni na podzim byla zvolena na čtyři roky místopředsdkyní představenstva České advokátní komory.

Ptát se dámy na věk se nesluší. Ale v případě Michaly Plachké, absolventky olomoucké právnické fakulty, je to informace podstatná. Ve svých pětácti letech toho stihla tolik, co by mnohým vydalo na několik životů. Rodačka z Opavy zvládla ne jedno studium v zahraničí, založila úspěšnou advokátní kancelář, od loňského října je místopředsdkyní představenstva České advokátní komory a doma jí dělají radost pětiletá dvojčata.

Deset let od absolutoria na olomoucké fakultě a přes vysoké pracovní nasazení tvrdí, že právo ji nepřestává fascinovat.

Cesta ke studiu práv byla Michale Plachké předurčena rodinnou tradicí. „Chvíli jsem se trochu vzpouzela. Viděla jsem doma, jak je to časově náročná a stresující práce. Původně jsem chtěla jít jiným směrem. Táhlo mě to k žurnalistice, k jazykům,“ vzpomíná s tím, že práva pro ni byla nakonec správná volba. „Dávají mi největší smysl. Můžu pomáhat lidem, ovlivňovat věci kolem mě a být u zajímavých příležitostí.“

Ještě před absolvováním právnické fakulty žila rok v Texasu, kde studovala na LBJ Early College High School. „Dostala jsem se do rodiny s českými kořeny. Byli silně věřící a nedávali mi tolik svobody, jako jsem byla zvyklá doma. O nedělích jsme chodili do kostela, každý pátek jsme rozvázeli jídlo bezdomovcům. I když jsem si na jiné prostředí, přístup, školu musela dlouho zvykat, byly to ohromně zajímavé zkušenosti.“ Do života jí tento náročný rok dal ne jedno důležité zjištění. „I úkoly, které vypadají na začátku velmi složitě a děsivě, se nakonec dají zvládnout. Není třeba panikařit. Rozdělte si práci do menších úkolů a zkuste si jednotlivé kroky zjednodušit.“

Na své alma mater oceňuje náročnost studia a kvalitu vyučujících. „Na fakultě byla spousta inspirativních lidí. Ráda vzpomínám například na Filipa Melzera nebo Renátu Šínovou. Líbilo se mi, v jakých souvislostech dokázali přemýšlet, jak poutavě uměli předávat své vědomosti. Motivovali mě vědět víc a víc.“ Podle Michaly Plachké je dobrou přípravou na práci právníka také studentský život. S úsměvem vyzdvihuje schopnosti jako jet naplno ve dne v noci, stíhat řadu věcí současně, pracovat pod tlakem a být připravený téměř na cokoli.

Už jako studentka prvního ročníku vysokoškolského studia se ohlížela po brigádách a odborných praxích. Zjistila, co obnáší práce na exekutorském úřadě, na okresním soudě nebo v advokátní kanceláři. Jejimi prvními zaměstnavateli byly advokátní kanceláře ve Vídni a Ostravě.

Ani slibně nastartovaná kariéra ji nezabránila ve splnění snu – vrátit se do Ameriky a prohloubit si vzdělání. Při práci se jí podařilo vystudovat University of California, Berkeley School of Law, kde se zaměřila zejména na obchodní právo a mezinárodní transakce. Studium zakončila získáním titulu LL.M. s certifikátem odbornosti v oblasti obchodního práva.

O své právní specializaci hovoří Michala Plachká se zaujetím a s nadšením. S jejím výběrem prý nijak zvlášť neváhala. „Například na rozdíl od práva rodinného je obchodní právo více oproštěno od osobních emocí, a to mi vyhovuje. Navíc se ráda pohybuji v situacích, kdy je třeba se umět prosadit ve stále ještě spíše mužském světě,“ vysvětluje. Stejně tak advokacie pro ni byla jasnou volbou.

Před třemi lety založila společně s několika blízkými advokátkami kancelář PURE Legal. A kancelář úspěšnou. Dnes má pobočky v Ostravě a v Opavě, zaměstnává na deset advokátů a je držitelem prestižního ocenění – řadí se mezi doporučované kanceláře v soutěži Právnická firma roku 2021 ve třech kategoriích. „S kolegy vnímáme ocenění hlavně jako závazek dál odvádět co nejlepší práci.“

Tady by mohl výčet úspěchů Michaly Plachké skončit. Ale to by vloni nesměla přijít nabídka, která jí vyvihla do nejužšího vedení České advokátní komory. „Ozvala se mi skupina mladých advokátů, kteří se rozhodli kandidovat na sněmu s tím, že komora potřebuje omladit a že si nechtějí jen stěžovat, ale pro změnu něco udělat. Kandidovat do vedení komory by mě samotnou nenapadlo. Rozhodně ne v této fázi kariéry. Ale ta energie a snaha něco zlepšit mě nadchly a chtěla jsem být u toho,“ říká. V podzimních volbách uspěla, dnes je jedním ze čtyř místopředsedů představenstva. „Je to pro mě obrovská čest a odpovědnost za všechny, které chci reprezentovat – at už mladší generaci advokátů, advokáty z regionů, olomouckou fakultu, ženy nebo třeba pracující rodiče v advokacii.“

Když Michala Plachká má dát studentům radu, co udělat pro to, aby se v právu našli stejně jako ona, přemýšlí jen krátce. „Je dobré si už při studiu osahat praxi, vyzkoušet si různé právnické profese. Pojmenovat své silné a slabé stránky, zjistit, co mě baví, čemu bych se raději vyhnul. Možnosti uplatnění jsou opravdu široké. Myslím, že se v nich může najít skoro každý, i kdyby to nebylo třeba hned napoprve,“ dodává advokátka, která si hlavu od paragrafů čistí sportem a volný čas nejraději věnuje svým dětem.

text: Martin Višňa
foto: Jakub Čermák

životní styl

Tereza Nesvadbová (* 2000)

Pochází z Olomouce, v současnosti dokončuje bakalářské studium radiologické asistence na Fakultě zdravotnických věd UP, na fakultě by ráda pokračovala v navazujícím magisterském studiu. Z radiologických odvětví ji nejvíce zaujala nukleární medicína. Odmala hraje basketbal, dříve za OSK Olomouc, krátce hostovala v Prostějově. Nyní obléká dres SK UP Olomouc ve druhé lize a v oblastním přeboru a také reprezentuje UP v Univerzitní basketbalové lize.

Pro basket jsem dělala všechno, teď dávám přednost škole

I nepříjemné věci mohou být do jisté míry pozitivní. Tereza Nesvadbová z fakulty zdravotnických věd se kvůli zranění na čas rozloučila se svým oblíbeným basketballem, absolvovaná vyšetření jí však pomohla s výběrem studijního oboru – radiologické asistence. „Byla jsem často na rentgenu nebo na magnetické rezonanci. Ta vyšetření mě zaujala, ale říkala jsem si, že o nich vlastně vůbec nic nevím, tak jsem si podala přihlášku,“ vysvětluje. Při studiu se nakonec na palubovku vrátila. V dresu SK UP nastupuje ve druhé lize a je jednou z reprezentantek Univerzity Palackého, které v premiérovém ročníku Univerzitní basketbalové ligy vybojovaly druhé místo.

„S basketballem jsem začala v první třídě. Myslím, že jsem pro něj dělala všechno. Snažila jsem se být v týdnu na každém tréninku, o víkendech se hrály zápasy, takže jsem často chyběla třeba na rodinných oslavách. Řada věcí šla tak trochu mimo

mě, abych se rozvíjela a dostala z nějakého svého talentu co nejvíc. Největším úspěchem bylo naše druhé místo na mistrovství České republiky v roce 2014,“ říká dřívější hráčka dívčího klubu OSK Olomouc, jejímiž vzory byly takové veličiny NBA, jako jsou LeBron James nebo Kobe Bryant.

Basketbal hrála hlavně proto, že ji bavil a měla v týmu kamarádky. Nesledovala žádný smělý cíl, jako třeba stát se členkou reprezentace. Vyzkoušela si ale i roli asistentky trenéra. Pak ovšem přišla pauza. „V roce 2017 jsem měla první úraz, první operaci kolene, během maturitního ročníku jsem se zranila a byla operována podruhé. To jsem si řekla, že raději upřednostním školu. Odmaturovala jsem, nastoupila na fakultu zdravotnických věd a hrát jsem znovu začala až vloni na podzim,“ vzpomíná Tereza Nesvadbová.

Stala se členkou ženského týmu SK UP, který hraje druhou ligu, a jeho běč-

ka v oblastním přeboru. Zároveň oblékla dres Univerzity Palackého v prvním ročníku Univerzitní basketbalové ligy. „Myšlenka univerzitní ligy se mi velmi líbí, jsem ráda, že se jí podařilo dát dohromady. Zapojilo se docela dost univerzit a je fajn, že se můžeme poznávat s holkami z dalších škol, některé mimo univerzitní ligu hrají i vyšší soutěže. Třeba Univerzita Karlova, se kterou jsme prohrály ve finále, měla v sestavě i hráčky z první ligy nebo Ženské basketbalové ligy, což je nejvyšší soutěž u nás. Bylo vidět, že jsou vyhranější a mají více zkušeností,“ dodává studentka radiologické asistence, které nečiní potíže skloubit sport s nelehkým zdravotnickým studiem.

„Je důležité si říct, co je na prvním místě. Já vím, že v basketu už se dál nedostanu, takže se snažím dávat přednost škole. Mám ale výhodu, že se nepotřebuji moc učit,“ usmívá se.

zrcadlení

foto: Jakub Čermák

Anhelina Dirjavko přijela do Olomouce na začátku března z ukrajinského Záporoží. Z rodného města ji vyhnali ruští vojáci a strach o život. Právnická fakulta Univerzity Palackého jí nabídla krátkodobý studijní výměnný pobyt. Takový, na jaký přijíždějí zahraniční studenti v rámci programu Erasmus+.

Доброго дня. Мене звати Ангеліна Дірявко. Я студентка Університету Палацького в Оломоуці, який університет надав можливість продовжити навчання у скрутну для мого народу ситуацію.

Я вперше приїхала до Чеської Республіки місяць тому, і можу сказати, що перше враження було неоднозначне. Оскільки багато чого відрізняється від мого рідного міста та країни в цілому.

Тут я одразу побачила різницю менталітету у відношенні до людей, та простору навколо себе.

Це все мене дуже вразило та показало яким може стати наше суспільство.

Мені дуже сподобався громадський транспорт, який в порівнянні з моїм відрізняється тим, що має охайний вигляд, повну працездатність та ввічливих водіїв.

Навчання в Університеті Палацького в мене почалось із зустрічі з куратором на факультеті, який розповів мені про навчання, допоміг з вибором курсів та взагалі підтримав у даній ситуації.

Всі викладачі дуже ввічливі, доброзичливі та такі, що допоможуть у вирішенні будь-яких проблем у засвоєнні матеріалів курсів.

Мені дуже приємно те, що всі з ким я зустрічаюся намагаються мені допомогти та полегшити моє перебування тут.

Я дуже вдячна всім хто допомагає мені в цей час.

Dobrý den. Jmenuji se Anhelina Dirjavko. Jsem studentkou Univerzity Palackého v Olomouci. Univerzita mi umožnila pokračovat ve studiu v situaci, která je pro můj národ velmi tíživá.

Do České republiky jsem poprvé přijela na začátku března. Přiznávám, že můj první dojem byl rozporuplný. V Olomouci se toho tolik liší od mého rodného města, a vůbec celé země.

Hned od začátku jsem vnímala rozdílnou mentalitu, přístup k lidem a zcela jiné prostředí, než na jaké jsem byla zvyklá.

To všechno mě ohromilo a došlo mi, jak může jednou vypadat naše společnost.

Příkladem je i zdejší městská hromadná doprava, vaše tramvaje, autobusy jsou na rozdíl od našich čisté, jezdí podle jízdních řádů, můžete se na ně spolehnout a řidiči jsou velice zdvořilí.

Moje studium na Univerzitě Palackého začalo setkáním s referentkami na zahraničním oddělení právnické fakulty. Seznámily mě s možnostmi studia, pomohly mi s rozvrhem, výběrem předmětů. Celkově mě v mé složité situaci velmi podpořily.

Po více než měsíci studia můžu říct, že všichni vyučující jsou nesmírně milí a laskaví. Jsou ochotni mi pomoci vyřešit jakýkoliv problém, co se týče zvládnutí učiva.

Jsem velmi vděčná všem, kteří se mi snaží ulehčit a zpříjemnit pobyt zde na univerzitě.

Všem těmto lidem moc děkuji za pomoc v této nelehké situaci.

Věnujte se svým slabinám, radí sportovní psycholog Michal Vičar

Potenciál pro budoucí výkon. Takto lze zjednodušeně vystihnout podstatu pojmu talent. Jak ale upozorňuje Michal Vičar z katedry rekreologie Fakulty tělesné kultury UP, který se zabývá talentem ve sportu, nejde o tak jednoduchou tematiku, jak by se mohlo na první pohled zdát.

— Co je to talent?

Tradičně je vnímán jako soubor vrozených vlohy, celoživotně neměnitelný. Stále více se ale prosazuje dynamické pojetí, podle kterého se může talent v průběhu života vyvíjet, nečekaně se objevit nebo zmizet, i na základě toho, jak je s ním pracováno. V tomto pojetí talent zahrnuje nejen vlohy, ale i schopnosti a dovednosti a další faktory, které náš potenciál určují. Ve sportu jde o fyzické předpoklady a psychické charakteristiky, v širším kontextu hraje roli i sociální zázemí daného jedince. Například v chudší rodině se těžko stanete profesionálním hokejistou či golfistou. Důležitá může být i popularita sportu v dané zemi.

— Něco je možné zvrátit vlastní pílí, ne?

Dřina s talentem ve sportu rozhodně souvisí. Někteří autoři dokonce tvrdí, že sportovce bez silné vůle nelze považovat za talentovaného. Nutný objem tréninku se ale liší – například v gymnastice nebo krasobruslení je potřeba do 14–16 let, kdy přichází vrcholná výkonnost, natrénovat v průměru až 18 tisíc hodin. V některých míčových hrách stačí kolem 7 tisíc hodin a vrcholný výkon přichází později.

— Lze rozpoznat už u dítěte, v jaké disciplíně by mohlo vynikat?

Na základě měření jsme schopni například predikovat, jakou bude mít dítě v do-

spělosti výšku, a tedy říci, že se v některých sportech na vrcholovou úroveň kvůli výšce neprosadí. Byl bych ale velmi opatrný s označováním, kdo je nebo není na něco talent. Pravdivost takových výroků je především před pubertou často malá, navíc s sebou nesou řadu důsledků. Mohou být i demotivační, a to i ve smyslu „proč bych na sobě pracoval, když mám talent?“. Vhodnější je hodnotit způsobem „to se ti povedlo, toto se nepovedlo, pojďme to ještě zkusit“.

— Jak se sportovním talentem pracovat, rozvíjet ho?

U malých dětí je důležitý všestranný rozvoj základních pohybových dovedností. Trendem posledních let byla raná specializace, kdy se děti od mala dávaly na konkrétní sport. Tady je riziko, že se nevybere ten správný nebo se sportovec přetrénuje, vyhoří a předčasně skončí. Proto si myslím, že je důležité nejprve rozvíjet všestrannost. Postupně s věkem by pak jedinec měl přebírat za svůj výkon odpovědnost a role rodičů a trenérů by se měla měnit spíše v oporu. Bez převzetí odpovědnosti za vlastní rozvoj se na vrchol dostává velmi obtížně. Je také dobré nesoustředit se jen na zlepšování svých silných stránek, ale věnovat se i slabinám, jinak budou stále brzdou ve výkonu a jeho rozvoji.

— Jakou roli hrají vrstevníci?

Pokud mám v týmu dobré vazby, kamarády, a cítím se v tom prostředí dobře, chodím tam nejen kvůli sportu. Je motivační s někým sdílet sportovní zážitky nebo se vzájemně předhánět. Známe ročníky sportovců, kteří spolu nebo proti sobě hráli a pozitivně se ovlivnili tak, že vznikla celá výjimečná generace.

Michal Vičar (* 1985)

Sportovní psycholog, lektor, hudebník, cestovatel. Vystudoval psychologii a sociologii na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, doktorské studium sportovní psychologie absolvoval na Fakultě tělesné kultury UP, kde působí na katedře rekreologie. Zabývá se rozpoznáním a rozvojem sportovního talentu a tréninkem mentálních dovedností, také tématy spojenými s využitím pohybu v divoké přírodě a adrenalinových aktivit k osobnostnímu rozvoji a terapii člověka.

Maiales 1947 a Májová encyklopedie 1968

„Jeden z posledních studentských majálesů v Česku se po třech letech vrací do Olomouce, aby oslavil své desáté narozeniny,“ píše se na internetových stránkách Olomoucký majáles Univerzity Palackého, a dále se zde sděluje, že „10. ročník Olomouckého majálesu Univerzity Palackého se uskuteční 24.–25. května (2022) na nádvoří olomoucké Zbrojnice, v areálu Uměleckého centra UP (Konvikt) nebo v Jazz Tibet Clubu.“ Popravdě se studentské veselice nazývané majáles či majálesy (původem plurál substantivizovaného latinského adjektiva) pořádaly v Olomouci i dříve, nicméně podle organizátorů letošního majálesu „Olomoucký majáles UP se ve stávající podobě koná od roku 2010, kdy se univerzita vrátila k formátu studentské nekomerční a nízkoprahové akce“. Dochovaly se dva vzácné filmové dokumenty, jež nyní představíme.

Maiales 1947

Dokumentární film z roku 1947 v trvání 5 minut a 29 sekund není opatřen titulky, a tak se o jeho tvůrcích nic nedozvídáme, název filmu upřednostňuje striktně latinskou podobu názvu studentských oslav 1. máje – Maiales 1947. Majálesový průvod procházející od olomoucké radnice Ostružnickou ulicí zahajuje početná skupina dívek v lidových krojích (bez okrojované stáří se tehdy rozličné manifestace neobešly). Cedule nesené v čele dalších skupin průvodu informují o tom, co jejich účastníci karikují – Profesorský sbor s bělovousým seniorem na invalidním vozi-

ku a rektorem s neměně mohutným plnouosem následují notně nesourodí Milenci a poté alegorizovaný proces lidské reprodukce. Na průvodu se nejvíce podíleli studenti medicíny, jak je patrné z parodování jednotlivých klinik; pacienti psychiatrické kliniky s Adolfem Hitlerem v čele a s jeho knihou Mein Kampf jsou navlečeni do německých uniforem. Jeden alegorický vůz zdobí natáčením filmu, na dalším je umístěn transparent s textem JEDNOTNÝ SČM ZDRAVÍ MAJÁLES (Svaz československé mládeže, předchůdce Československého svazu mládeže).

Veselice na Sokolském stadionu (zrušeném v roce 1976) sestávala ze štafetového běhu, předvedení lidových tanců a inscenace popravdy oběšením kolaboranta s německými okupanty, jež korespondovala s realitou – Mimořádný lidový soud v Olomouci nechal v poválečných třech letech popravdit sedm Čechů a sedmatřicet Němců. Mezi čtyřmi muži a jednou ženou na tribuně nepoznáváme žádnou tvář (jedna z nich snad náleží oftalmologovi Václavu Vejvodskému), v soudobém tisku se o studentském majálesu 1947 nepodařilo nalézt jedinou zmínku.

Májová encyklopedie

Majáles v Olomouci 11. května 1968 se konal v ovzduší vrcholícího „obrodného procesu“, zřetelném v dokumentárním filmu Májová encyklopedie, jenž byl natočen v režii Zdeňka Havlíčka Televizním studiem Ostrava a trvajícím 15 minut 37 sekund. Po úvodních záběrech dokládajících, že během majálesu „všechno se smí“, se ocitáme v hale plaveckého stadionu, kde se koná celostátní kolo volby Miss Academia 68. (Kdepak dnes ty osmašedesátnické akademické missy jsou? Bylo-li jim tehdy dvaadvacet let a žijí-li, slaví letos sedmdesátku...). Korunu získala a současně královnou majálesu byla korunována studentka Stavební

fakulty Českého vysokého učení v Praze Vladimíra Václavíková. Jako předseda poroty a majálesový král úřadoval spisovatel Josef Škvorecký, jenž byl nedlouho předtím zvolen prezidentem Společnosti pro rehabilitaci života a díla Jára (da) Cimrmana a rozhodl se „ve své osobě spojit funkce považované do této doby za neslučitelné, to jest funkci krále a funkci prezidenta“. Na záběrech poroty zahlédneme též spisovatele Milana Kunderu. Mezi davy a v kočáře poznáváme herečku Ivu Janžurovou, jejíž 27. narozeniny připadly na 19. května 1968, přítomen majálesovému veselí je tehdejší rektor Univerzity Palackého v Olomouci, matematik Josef Metelka (ten na rektorskou funkci 1. října 1969 rezignoval a byl nahrazen „normalizačním“ rektorem – gynekologem Františkem Gazárkem). Z textů na transparentech jeden míří na obdeník Stráž lidu, vydávaný okresním výborem Komunistické strany Československa: „Jápkak dělat noviny, když nemáme pokyny. Redakce Stráže.“ Majálesový Klub angažovaných Karkulek byl obecně srozumitelnou aluzí na politické hnutí Klub angažovaných nestraníků.

Pro majálesového krále Josefa Škvoreckého si přijelo s kočárem divčí poselstvo v husarských uniformách do hotelu Palác, kde byl ubytován, a doprovodilo ho spolu s majálesovou královnou na olomouckou radnici, z jejíhož ochozu král promluvil ke shromáždění čítajícím na 25 tisíc osob. Královský projev se zachoval (viz QR kód) a v jeho závěru zazněl slib majálesového monarchy: „...po slavném vzoru řady svých předchůdců na různých trůnech a křeslech zůstanu věren jakýmkoliv zásadám, které mi pomohou se na trůně a v křesle co nejdéle udržet.“ Další majálesový program, mimo jiné závod andělů na velocipedech, kteří během soupeření nezřídka končili jako andělé padlí, se uskutečnil na olomouckém Spartakiádním stadionu (nyní již neexistujícím).

Profesorský sbor – záběr z filmového dokumentu Maiales 1947.
Státní okresní archiv v Olomouci.

Uni t(r)ips

Online průvodce po zajímavostech na univerzitě

Poznejte akademickou půdu z jiné perspektivy:
Památky, vyhlídky, chutě a genius loci

unitrips.upol.cz

Indoor

- 1 Kaple Božího Těla
- 2 Umělecké centrum UP
- 3 Pevnost Poznání
- 4 UPoint
- 5 Foucaultovo kyvadlo

Outdoor

- 7 Parkánové zahrady
- 8 Geopark a hmyzí louka
- 9 Vyhlídková terasa
- 10 Lavička Václava Havla
- 11 Street art na kolejích

Gastro a ubytování

- K Kolej Generála Svobody
- F Bistra FreshUP

6 Muzeum anatomie

12 Botanická zahrada

13 Park Holice
14 Ekozookoutek

RUN AN AMAZING RACE

**MATTONI
OLOMOUC
HALF MARATHON
18. 6. 2022**

RUNCZECH

**ALL RUNNERS
ARE BEAUTIFUL**

Univerzita
Palackého
v Olomouci